

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK

f ü z e t e k

„Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék...”
(Vörösmarty Mihály)

az Erdélyi Örmény Gyökerek
Kulturális Egyesület
kéthavonta megjelenő kiadványa
XXII. évfolyam 236. szám
2018. július-augusztus

Tisztelt Olvasóink!

2018. januártól **minden hónap 3. csütörtökén 17 órakor** lesz Fővárosi Örmény Klub. A helyszín megváltozik, ezentúl a **Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség** közösségi termében lesz az összejövetel az 1114 Budapest, Orly u. 6. szám alatt. Megközelíthető a Gellért tértől a Móricz Zsigmond tér irányában, jobboldalon a 2. utca. Mindenkit szeretettel várunk.

Az Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek változatlanul kéthavonta, mindig a páratlan hónapban jelenik meg. A lapzárta változatlanul a páratlan hónap első hétfője.

Minden vasárnap elhangzik...

„Egyszülött Fiú és Isten Igéje, hallhatatlan Lényeg, aki elfogadtad, hogy testet öltsz a mindenkor szűz Szent Istenszülőtől, változás nélkül emberré válván, keresztre feszítettek, Krisztus Istenünk, halállal legyőzted a halált; aki egy vagy a Szentháromságból, az Atyával és Szentlélekkel együtt dicsérendő, üdvözíts minket.”

A kereszt! Végső soron egyetlen igazi áldozat van, Jézus keresztáldozata. A liturgia-mise ennek jelenvalóvá tétele. A keresztáldozat hozta a megváltást. A történelem folyamán azonban a kereszt szimbolikája megváltozott, gazdagodott. Az örmény egyházban nagyon fontos a kereszt tisztelete. Erre mutatnak a jellegzetes faragott, csipkeszerű díszítésű kőkeresztek. Ilyen még Budapesten is áll a Petőfi téren. A Mechitarista rend jelvényéül egyenlő szárú, görög keresztet választott, de a szárak végein karélyos végződéssel, ez már a megdicsőített forma, mely a győzelem jelvénye. Azonban ebben is ott van a kereszt vízszintes ágában – ha nézzük – a bal oldali karélyok alatt a szeg: Jézus kínszenvedésének a szimbóluma. A pap az ünnepélyes liturgiákon kézi keresztet tart mindvégig a kezében s avval ad áldást.

dr. Sasvári László

Lapunk az interneten: www.magyarormeny.hu honlapon is olvasható.
Elektronikus levélcímünk (e-mail): magyar.ormeny@t-online.hu

Dr. Szám László

Naregi Szent Gergely: A bánat könyve – Beszélgetés a szív mélyéből Istennel

Az írásbeli örmény irodalmat, akárcsak a nemzeti nyelvhez nélkülözhetetlen írást, tudós szerzetesek teremtették meg. Kiindulópont volt az 5. században *Szent Szahag* által lefordított Szentírás. A szent fordítók emlékét az örmény naptár szerint együtt ünnepeljük, köztük *Naregi Szent Gergelyt*. Céljuk az volt, hogy a kor fontos művei legyenek örményül hozzáférhetőek, ezért állítottak föl nagyon korán iskolákat Örményországban. A szentmise szövegét is megalkották, mivel a hívek sem a szír, sem a görög szöveget nem értették.

Mindez nem jöhetett volna létre, ha elsőként *Világosító Szent Gergely* meg nem szervezi a keresztény államot.

Örményországnak két óriása volt a középkori költészetben: *Naregi Szent Gergely* és *Kegyelemteljes Szent Nerszesz*. *Szent Gergely*, a magányos misztikus Kelet-Anatóliában élt, igazi irodalmi pályafutása mindössze az első évezred utolsó évtizedeitől 1002-ig tartott, halála után évszázadokra teljesen feledésbe merült. De műve, A (bűn)bánat könyve, más néven *Nareg* mégis megérkezett a harmadik évezredbe, mert korunkat is a benne foltároló problémák kínozzák.

Első nyomtatott megjelenése után 1875-ig már 50 kiadást ért meg. Ez a harmincegyedik fordítása a vi lágirodalomban. Ez a Biblia után a világ minden táján élő örmények legfontosabb könyve. Az emigrációba mindenhová magukkal vitték, imakönyvként használták. Már *Madtheosz Csuhajeci (Dzsulfai Máté)* szerint a bibliai zsoltárok folytatása: „Mintha ez a

testben élő angyal teljesen átszűrte volna az egész előző korszak irodalmát, a teológiát, filozófiát és a különböző tudományokat. Mégis bölcsességével a kizárólagos költészet fölött áll, mint a keresztény civilizáció egyfajta összegezése és betetőzése”. Költők és teológusok egyaránt magukénak vallják.

Dr. Szám László

Más munkái nálunk szinte ismeretlenek: Első nagy művét, az Énekek énekének magyarázatát a vaszpurágáni Ancevacik tartomány fejedelmének tiszteletére írta. A Bibliának ezt a ritkán idézett könyvét Salamon királynak tulajdonítják, tulajdonképpen szerelmes versek gyűjteménye, nincs egységes felfogás értelmezését illetően. *Narekaci* szerint a testi, tárgyi létezők látható módon fejezik ki az istenit, mert az anyagi világ teremtésének részei, így alkalmasak arra, hogy benne az isteni megnyilvánuljon. „A testi által lássuk

a lelkit.” Szerinte a férfi és nő, konkrétan a menyasszony és a vőlegény szerelme a házassággal megáldatik, ezért nem szakad el Isten kegyelmétől. A két nem szerelmét a szent család eszméjére alapozza.

Abarank keresztjének története című énekét Abaran falu kolostor-együttesének értékei alkalmából írta.

Intelmeken, dicsőítő szónoklatokon és homiliákon kívül új egyházi műfajt is teremtett Ganc (Kanc) azaz kincs(tár) néven - bizonyos ünnepeken való éneklés céljából. Ezek az ünnep misztériumát dicsőítik. Soraik a „kincs” szóval kezdődnek és a kezdőbetűk összességükben a „Krikor éneke” kifejezést adják. Minden versszak ismétléssel végződik, az utolsó az elhunytak irgalmasságra méltatása. Ósi homiliákból vett sorokkal végződnek.

Imadalai (kb. 2 tucat) tartalmilag hozzájuk kötődnek. Hagományos fordulatokon túl egy részük a 10. század társadalmi életének változásait tükrözi, de az ember belső világát, gondolkodását és életét még nem ábrázolják olyan mélységben, mint a Bánat könyvének természetfölötti erejű magaslatai. Az örmény imadalokban a szokásos szépségideált az Istenanya testesítette meg. Legragyogóbb kifejezése ennek a Vártávár dala, Szent Gegely egyik legjobb költeménye. Krisztus színváltozását itt rózsák és liliomok színpompás virágaival illusztrálja.

Mértéktelenül gazdag tudása és feddhetetlen életmódja jóvoltából nagy hírnévre

tett szert. Sok hagyomány fűződik hozzá, egy részük szóban vagy írásban maradt ránk.

Több költeményét is az Istenanyának szenteli. A születés dalában ruházata teljes szépségében ábrázolja. Az addigi sáragánok a „legdicséretesebb és legdicsőségesebb” jelzőkkel illetik, Szent Gegelynél bukkán föl ilyen formában először. Színpompás művében, A föltámadás dalában önmagát mint az Ararát lejtőin le szálló szekér kocsisát ábrázolja.

A Nareg az örmény kultúra gyöngyszeme. Csodálatos módon kimentették a szeldzsuk invázió közelgő poklából. Benne a vaszburágáni mester körképet rajzol a világ fő bajáról, hogy Istentől elszakadtak az emberek és megpróbálja visszavezetni őket. A megtérő vagy bűnbánó templomi látogatását követi az örmény Isteni Liturgia útmutatása szerint a templom előcsarnokába való belépéstől kezdve. „Mi vok herahajic...” „Senki se közeledjék az is-

Zárug Katalin, az est rendezője

tteni misztériumhoz a katekumenek (új megtérők), kételkedők vagy bűneik miatt elégtételt végzők közül.” Ők csak idáig juthattak az korai keresztény időkben. Ezt követi a belépés a szűkebb értelemben vett templomba, hitvallás, kegyelem kérése az elnéző ítélethez, felkészülés az Ol-táriszentségre. Ennek során a szent közvetítőkhöz fordul: Istenszülo *Szűz Mária*, angyalok, apostolok, szentek. Az utolsó „felvonás” két speciális könyörgés: egy

harang, a szentségek szimbóluma hív, de ez egyben az ítéletnap harsonája. A másik egész kis tudományos disszertáció a szent olajhoz (mürron, krizma), melyet a keresztséghez, pappá szenteléshez, szentlésekhez és a halál előtti különleges szertartáshoz használnak. A Narek a felkelő és örök világosság eksztatikus pillanatával zárul az igazság napján, az örök élet királyságában. - Ez a keret. Ezt tölti meg a szerző más-más bűnökkel, bajokkal küzdő embertípusok magára vállalt helyzeteivel, nevükben tesz vallomást és Isten elé viszi őket könyörgéseivel.

„Teológia és szépirodalom, a keresztény tanítás egyedülálló enciklopédiája imádságos formában, napi használatra. Gyógyító italokká cseppfolyósított Biblia, lírai imafüzér emberi szenvedésekre.” E szavakkal jellemzi az irodalomtörténet e páratlan alkotást. A szerző nagy öntudattal vallja halhatatlanságát, és hogy látta Istent (akit Jézus előtt senki se látott) és hogy nemcsak korának, hanem az eljövendő nemzeteknek szólnak sorai.

Rejtély, hogy 300 év alatt miért nem fordították magyarra a mechtaristák? Talán mert az asszimilációtól féltek. Mányó Gergely mechtarista főapát többször idézte *Boldog Mechtár* sorait: Vedd el egy nemzet nyelvét és meghal az a nemzet. S a 80-as években valóban „Magyarrá lett keleti népek” címmel jelent meg egy különben kiváló könyv, addigra odáig jutottunk, hogy ebben már meg sem említik az örményeket, a törökök viszont mint hazai nemzetiség (!) vannak benne.

Szent Gergely magyarra fordításában úttörő munkát végeztek *Weöres Sándor* és *Zsigmond Benedek* Schütz professzor úrral együtt, szemelvényeik és méltatásuk után azonban nagy csönd következett.

Narekacit mindkét örmény egyházban szentként tisztelik. Ráadásul a naregi kolostor, ahol életét leélte, állítólag katolikus volt (internet).

A katolikus valláson belül a latinon kívül ma is több szertartás (rítus) van, különböző nyelveken, de az örmény katolikus rítus nyelve az örmény maradt.

Ferenc pápa Naregi Szent Gergelyt az

örmények közül elsőként nyilvánította egyetemes egyházdoktorrá a római katolikus egyházban.

Egyháztanítók vagy egyházdoktorok (doctores Ecclesiae) megtisztelő címet az Egyház olyan egyházi íróknak ajándékozik, akik teológiai vagy hittani kérdésekben a kereszténységen belül jelentős új tanítást fogalmaztak meg, megújítva az Egyházat.

„Életművükkel a tudomány vagy a szeretet égboltján új csillagnak számítanak az egyháztörténetben.” Ez az igazhitű, személyes szent életű, tudományos teljesítmény hivatalos elismerése. A pápa, vagy valamelyik egyetemes zsinat nyilvánítja ki. Nem „szuperszentekről”, hanem a szentek szűk csoportjától. A bizánci liturgikus könyvekben, de a szír-malabár és káld katolikus egyházban is ismert fogalom, előbbieknél 35 szentet foglal magában, közülük 17-en a nagy egyházszakadás előtt éltek, őket tehát mind nyugaton, mind keleten tisztelik. Ezért vált Szent Gergely is egyetemes egyházdoktorrá. De ismeretes a szír-malabár és káld katolikus egyházban is.

Az örmény egyházban közismert szenteken kívül egyházdoktor a számos örmény szent közül *Meszrob Masdoc*, *Jeghise vartabed*, *Movszesz Chorenaci*, *Filozófus Szent Dávid*, *Kegyelemteljes Nerszesz (Snoháli)*, és *Lambroni Nerszesz* is.

A latin egyházban nincs külön ünneplik, az örmény katolikusoknál pedig eddig is volt.

Narekaci érdemei

Fölsimerte, hogy a bűn képtelenné teszi az embert az Istennel való párbeszédre az Ige megtestesüléséről való elmélkedés nélkül.

A Szentháromság titkának mély dogmatikus visszatükrözése.

Védelmezi a szentségeket, mint az isteni kegyelem hatásos eszközeit.

Szűz Máriához, mint Isten és ember közötti különleges közvetítőhöz fohászkodik.

Az isteni irgalmasság tanításának előfutára, melynek tiszteletét a 20. században *Szent Fausztina* fejlesztette magas fokra (nagypénteken kezdődő imakilenced).

Könyve által a gyógyító szentek közé kell sorolnunk (erre visszatérünk).

Zsigmond Benedek armenológus

Milyen új tanítást fogalmazott meg?

Ferenc pápa 2016-os örményországi beszédében mondta:

A „béke tanítója”

A szerző sorait idézve:

Emlékezz, Uram nagyságodra, ha megvetendő lényemre tekintesz

És amikor kérlek, hogy tégy jót gyűlölöimmel,

Mutasd meg nagylelkűségedet kimondhatatlan csodatetteid által

Értük, akik ismét a tiéd.

Ne öld meg azokat, akik megsebesítettek engem, hanem változtasd meg őket,

Haszontalan földi erkölcsük gyökereit kitépve

És erényeket gyökereztetve meg bennük és bennem,

Különösen mert Te vagy a világosság és remény,

Én pedig sötétség és ostobaság,

Te vagy az igazi jó, Dicsőséges,

Én pedig egészen gonosz és tehetetlen.

Te vagy a föld és menny Ura,

Én pedig még lélegzetemet vagy lelke-met sem tudom kormányozni.

A béke és a megbocsátás hirdetése a kereszténység forradalmi eszméje volt, Babilóniától a perzsa birodalomig, Görögországtól Rómaig csak a hódítás volt napirenden, az elnyomott népeknél pedig a megtorlás. A zsidóknál is a „szemet szemért” irányelve uralkodott. De rendszert így maradt ez később is a politikában.

A Szentírás viszont azt mondja (örmény bibliafordítás): Mi tadik, zi mi tadicik! Ne ítélj, hogy ne ítéltesél. A Miatyánk szerint: bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek.

A 84. könyörgésből

Kifürkészhetetlen Magasságbeli, félelmetes hatalom,

Teremtmények Ura, mennyei Király,

Angyalok alkotója, aki megformáltad a lelkeket és tüzes lényeket alkottál,

Lelkek jóságos vezére, oltalmazó jobb kéz,

Megfáradottak békessége, a világosság látomása,

Tündöklő üdvösség, a boldogság útja,

Az élet oka, értelem forrása,

Gonoszságtól megtisztító megváltás, a békesség hírének nyugalma,

Erő bástyája, oltalom védőgátja,

A nagy áldás lángból font kerítése, engesztelékenység határa,

A siralmaknak és vallomásoknak ezzel a könyvével kérem,

Az emberi fajból való ellenségeinkről is jóságosan emlékezz meg,

Terjessz ki rájuk is a megbocsátást és irgalmat.

Ne haragudj rájuk, Uram, irántuk való szeretetted miatt és értem, mintha a szenteket gyalázták volna,

Hanem mivel a gonoszokat vádolták és jogosan megvetették, bocsásd meg vétkeiket!

És amikor együtt megjelenünk előtted, igazságos Bíró, minden ajándék forrása,

A súlyos károk, melyet néhányan nekem okoztak, valójában csekélyek, s vádjaik jogosak,

Míg az enyémekek, mint a fogadalomszegés példái, számtalanok és súlyosak.

„Azonosulni akart minden idő és hely gyengéivel és bűnöseivel is,

hogy mindenkiért közbenjárjon „az egész világ imádságfelajánlójává” tette magát. Ez az ő egyetemes szolidaritása az emberiséggel, nagy keresztény békeüzenet, hátrázott kiáltás, amely irgalomért esedezik mindenki számára. Az örmények, akik sok országban vannak jelen, és akiket szeretnék innen testvéreileg megölelni, legyenek ennek a közösségre szomjazásnak a hírnökei, az „béke követői.” Az egész világnak szüksége van erre a hirdető tevékenységekre, szüksége van jelenlétekre, szükségére van legtisztább tanúságtételekre.”

Csak egy megjegyzés:

A hazát azonban meg kell védeni! Ha *Kapisztrán Szent János* nem vitte volna a török elleni csatában a szent keresztet és *Hunyady János* nincs ott, ma *Mátyás* király országára nem emlékezhetnénk. *Szent Vártán* és vértanútársai sem tehettek mást az ávárjári mezőn a kereszténység és pogányság első nagy csatájában! Bizánc és a Balkán elfoglalása után láttuk a folytatást.

Honnan is származnak a magyarok?

Nagy port kavart az év elején a hír, miszerint az Országos Onkológiai Intézet vezető nemzetközi kutatócsoport kimutatta, hogy az Árpád-ház tagjai egészen biztosan nem finnugor eredetűek, hanem eurázsiaiak.

A *Magyar Krónika* című lap interjút készített Kásler Miklós professzorral, az Országos Onkológiai Intézet főigazgatójával, az EMMI miniszteri várományosával. A szakember a beszélgetés elején elmondta, azért is vágott bele ilyen nagy intenzitással *Árpád-házi III. Béla* és felesége, *Chatillon Anna* leleteinek archeogenetikai kutatásába, mivel hiányérzet gyötörte amiatt, hogy a magyarok nem zárandokolhatnak el úgy királyaik sírjaihoz, mint az angolok, a spanyolok, az osztrákok és a lengyelek.

A kutatáshoz szükséges megfelelő, ép sírokat azonban nem

könnyű találni Magyarországon, hiszen a törökök, majd a császári zsoldos seregek feldúlták, összedobálták a magyar uralkodók temetkezési helyszíneit, a koporsókban található leleteket pedig összekeverték. Kásler ugyanakkor megemlítette, nem politikai célzatú fosztogatásokról van szó, ezek csupán „egyszerű” sírrablások és hullagyalázások voltak. Tehát míg a legtöbb emlékhelyet tönkretették a történelem folyamán, addig III. Béla és felesége sértetlen maradt. Miért? Mert azokat nagy valószínűséggel nem találták meg a rablók, hiszen a koporsókat a székesfehérvári bazilika padlószintje alatt „rejtették el”.

„1848 decemberében találták meg egyszerű emberek a sírokat, akik rögtön

értesítették is a régészeket, ezért már az első vizsgálatok is szakszerűek voltak. Az előrenyomuló osztrák seregek miatt gyorsan Pestre szállították a leleteket, hol itt, hol ott rejtették a koporsókat, végül a Mátyás-templom oldalkápolnájában helyezték örök nyugalomra III. Bélát és a királynét. Azóta csak mi bolygattuk meg a királyi párt, egyetlen alkalommal” – mesélte a királyi pár koporsóinak kalandos történetét az Országos Onkológiai Intézet főigazgatója.

Arra a kérdésre, hogy mi adott igazán nagy súlyt az intézet által végzett mostani

kutatásnak, a professzor azt válaszolta: „Egyértelműen kiderült, hogy az Árpádok az R1a genetikai haplocsoportba tartoztak. Azt pedig már tudtuk, hogy a finnugor nyelvű népek az N1bc-be. [...] Tény, hogy az Árpádok és a magyarok többsége az R1a haplocsoport népei közül származik. A finnugoristák is kénytelenek voltak finomítani, ma már nem közös eredetről, csupán a finnugor népekkel való nyelvi rokonságunkról beszélünk”.

A kutatás ugyanakkor egy másik, „fontos kérdésre” is választ adott: az archeogenetikai vizsgálat ugyanis kimutatta, hogy nem csak a barátság köti össze a magyar és a lengyel népet. „A mai magyar lakosságban 30 százalékos az

Kásler Miklós professzor

R1a előfordulási aránya, a lengyeleknél ez még magasabb. Tehát nem barátok, hanem testvérek vagyunk” – fogalmazott a professzor.

A vizsgálat részleteiről Kásler elmondta: egyházi előírásoknak megfelelően nyitották fel III. Béla sírját. Jegyzőkönyvet írtak, és amikor visszazárták mindent, az egyházi szertartásrendnek megfelelően újra felszentelték a sírt. A koporsóból körülbelül egy négyöt milliméter széles, két-három centiméter hosszú mintát vettek. „Szándékosan úgy jártunk el, hogy ha szemből nézi az ember a csontvázat, akkor nem látja a mintavétel helyét. Magát a mintát négy azonos részre osztottuk, az intézet két genetikai munkacsoportja is részt vett a kutatásban, de küldtünk mintát a Göttingeni Egyetem intézetének is, a negyedik darabon pedig kormeghatározó vizsgálatot végeztünk” – magyarázta az onkológiai intézet vezetője. Később, kérdésre válaszolva elmondta, egyáltalán nem volt idegen terep a történelmi szerep az onkológiával foglalkozó genetikusoknak. Sőt, állítólag más próbavizsgálatok folyamán rátaláltak III. Béla apjának, II. Bélának, illetve nagyapjának, *Vak Bélának* maradványaira is.

Az eredmények publikálása után felmerült, hogy nem III. Béla, hanem *Könyves Kálmán* csontjait vizsgálták. Kásler Miklós ezt azonban cáfolta. Mint fogalmazott: „*Korabeli leírások szerint*

Könyves Kálmánnál súlyos középfülgyulladás alakult ki, ennek pedig a koponyacsontokon elváltozásokat kellett okoznia. Ilyeneket azonban nem mutatott ki a CT-vizsgálat”.

Hogy melyik mederbe terelődik a magyarok eredetének kutatása, az komoly kérdés. Ám a mostani kutatásban még több potenciál van. „*Az, hogy tudjuk, kik voltak, honnan származtak az uralkodóink, nemzeti identitásunk része. Ezt az identitást erősítette meg először is a kutatás. Az Árpád-házak elképesztő szellemi és fizikai adottságokkal rendelkeztek, képesek voltak létrehozni a Német-Római Császárság, a Bizánci Birodalom és a Kijevi Rusz között egy, az egész Kárpát-medencére kiterjedő birodalmat. Abban a korban archiregnumnak nevezték Európában*

a magyar királyságot, ami azt jelentette, hogy nagyon ősi, nemes, a világ működési rendjét értő és ismerő birodalomnak tekintették, amely felett egyedülálló módon nem közönséges, koronás fejedelmek, hanem apostoli királyok uralkodtak. Erről tanúskodnak krónikáink is, amelyek meglepően egységesek egészen az Anjouk koráig. Szokás lett ezeket a krónikákat mesének tekinteni. No de valóban igaz lenne, hogy a hazai krónikások csupán meséket költöttek volna, a nyugatiak viszont a színtiszta valóságot írták meg műveikben?! Hogyan lenne ez lehetséges, különösen akkor, amikor minden krónikás

Dr. Entz Géza művészettörténész, III. Béla király feleségének koronáját vizsgálja 1967. Fotó: MTI Fotóbank

ugyanannak az egyháznak a papja volt? Ráadásul a magyar krónikák leírásait nagyon sok vonatkozásban igazolta már a régészet. A genetikával nem lehet vitatkozni, amit ez a diszciplína nyújtani képes, az nem érzelmi kérdés. Össze kellene rakni végre a magyarok eredetével, őstörténetével kapcsolatos eredményeket, és kialakítani egy egységes, hiteles képet” – mondta Kásler Miklós.

A professzor az interjúban elmondta, folytatják a kutatásokat, s további Árpád-házi uralkodókat fognak azonosítani. „Nem vagyok történész, egyszerűen csak sokat olvastam a magyarok históriájáról,

ennyi az egész. De a korábbinál erőteljesebbé akarjuk tenni a történelmi kutatások genetikai vonalát. Mert perdöntő eredmények szülehetnek ezen a téren, olyanok, amelyekre komplex, széles vágányú, interdiszciplináris kutatások épülhetnek tovább” – fogalmazott az Országos Onkológiai Intézet igazgatója.

(Az eredeti riportot Sinkovics Ferenc újságíró tollából „Vallottak a királyi gének” címmel jelentette meg a Magyar Krónika májusi száma. A jelen cikk Nagy Gábor tollából május 14-én a 888.hu/article felületéről lett másolva)

Korom András

Ávéd doktor gyűjteménye

Mindszent - Valószínűleg az ország legnagyobb, magánkézben lévő orvostörténeti gyűjteményét őrzi Ávéd János mindszenti háziorvos. A közel ezer darabból álló kollekciónban számos érdekesség mellett még 1913-ban készült lázmérő is található.

– Régóta vonzódok mindenhez, ami régi, hiszen a régi tárgyak mögött érzem az egykori embereket. Ezért nem hagytam veszendőbe menni azokat a mindszenti, gyógyítással kapcsolatos eszközöket és tárgyakat, amelyekre munkám során bukkantam, sokszor a véletlennek köszönhetően. Volt, hogy kihívtak egy beteghez az egyik tanyára, akinek meg kellett

mérni a lázát, s a család olyan lázmérőt vett elő a tokból, amelyet még 1913-ban gyártottak. Ez gyűjteményem egyik legérdekesebb darabja – mesélte Ávéd János, aki 1982 óta háziorvos Mindszenten. Kollekciónját az 1947-ben a településre költözött édesapja, néhai Ávéd László doktor alapozta meg. Fia nemcsak körzetét vette át, hanem gyűjteményét is, amelyet

azóta gyarapított. A kollekció egy része ma a helytörténeti múzeumban látható.

– Korabeli fogorvosi széket, régi lázmérőket, különféle fogókat és csipeszeket, gyógyszeres dobozokat és üvegeket, kötszeres dobozokat, fecskendőket, varrófelszereléseket és számos, a helyi orvoslással és gyógyítással kapcsolatos dokumentumot őrzök. Ez utóbbi közt van 1905-ből származó himlőjárvány-jelentés, de 1927-ből származó, még kézzel írt recept is, amit annak idején nem váltottak ki. Ezt egy olyan betegtől kaptam, akiről kiderült, hogy nagyon régi leleteit is megőrizte – mondta a gyűjtő. Ávéd János kollekciójának híre ment az orvosok között, ennek köszönheti, hogy a kiszombori *Majoros Ferenc* házi orvos hagyatékát a családja neki ajándékozta, ez ma a helytörténeti gyűjteményben

látható. Idős kollégája visszaemlékezéseiről hangfelvétel is készült, ennek másolatát szintén neki ajándékozták.

– Megőriztem édesapám bélyegzőjét, bélyegzőpárnáját is, talán ezek állnak a legközelebb a szívemhez. A négy éve végzett, a szegedi gyermekklinikán gyógyító unokaöcsém, Pásztor Pál kapta meg édesapám orvosi táskájából a régi lázmérőt.

Életrajzi lexikon

Ávéd János házi orvos összeállította a mindszei házi- és állatorvosokat, valamint gyógyszerészeket számba vevő, CD-ROM mellékletet tartalmazó könyvet. Ebben százhusz orvos és gyógyszerész neve, életrajza és fotója szerepel, akik a településhez kötődnek.

(*Délvilág napilap 2011.08.08.*)

Máté Gergely

Ávéd Jánosé Az év praxisa díj - megerősítésnek tartja az elismerést a mindszei házi orvos

Mindszei - 25 ezer szavazatot kapott a mindszei Ávéd János házi orvos, Az év praxisa a Kárpát-medencében díj idei nyertese. Az elismerést kedden vehette át, de állítja, a betegek visszajelzése nap mint nap könnyebbé teszi a munkáját.

– 35 év munkája áll az elismerés mögött – fogalmazott Ávéd János mindszei házi orvos, miután Budapesten átvette Az év praxisa a Kárpát-medencében díjat *Szentes Tamás* helyettes államtitkártól kedden. A házi orvos 90 ezer szavazatból 25 ezer 400-at kapott, a második helyezett,

csongrádi *Gali Ida* kevesebb mint ötszáz szavazattal maradt el.

– A házi orvoslás nemcsak egy hivatás, hanem egy életforma. Az orvos a nap minden percében készségesen áll a betegek rendelkezésére. Az ember próbál megfelelni a magas elvárásoknak. Édesapám tette magasra a mércét.

1947-től volt abban a praxisban, melyet én 1982-ben vettem át tőle. Azóta próbálom a gyógyító munkámat a legnagyobb alázattal végezni – mesélte a háziorvos.

– Édesapám 35 évvel ezelőtt azzal engedett útra, hogy soha ne felejtsem el, hogy a család aggódva bízta ránk betegét, és reménykedik a gyógyulásban, mi vagyunk a betegekért, és nem a betegek miattunk. Ezeket tartom szem előtt hivatásom gyakorlása során asszisztenciámmal együtt – fejtette ki a háziorvos. – Egy háziorvosnak nap mint nap megvannak az apró örömei, ezekből erőt merítve végzi a munkáját – mondta.

– Ez a díj egyben megerősítés is, hogy ezt kell tennem, tennünk. Egy háziorvos az év 365 napján és a nap 24 órájában is orvos, és akkor is, amikor egy kiló kenyérért áll

a sorban, és a betegekkel a sorban állás során az éppen aktuális problémáit is hajlandó megbeszélni – magyarázta Ávéd János.

– Az ünneplés már hamarabb elkezdődött. Már azt óriási dolognak tartom, hogy az első tízbe bejutottam, ez korábban derült ki – mondta a háziorvos, aki családjával és egy kisbusznyi m Mindszenti kísérel utazott a fővárosba.

Ávéd Jánost ajánló jó diagnosztának, nagy tudású, lelkiismeretes orvosnak nevezték. Megemlégtették azt is, hogy őrzik székely gyökereit, ápolja a hagyományokat. A gyógyítás mellett oktat az egyetemen, előadásokat tart a lakosságnak, gondolja az orvostörténeti emlékeket, összetartja a Mindszentről származó orvosokat, fogorvosokat, gyógyszerészeket.

(*Délmagyarország* 2017.09.06. 10:17)

Tóth András

Dr. Ávéd János: különleges és egyben felelősségteljes életforma a háziorvosi hivatás

Ritkaságszámba menő, izgalmas orvostörténeti gyűjteményt gondoz, büszkén mutatja veterán autóját Mindszent megbecsült háziorvosa, akinek az édesapja is ebben a városban dolgozott mint a családok orvosa. Különleges történet.

Az év praxisa a Kárpát-medencében pályázaton határon innen és határon túl 10-10 háziorvos került be a zsűri véleménye alapján abba a döntőbe, ahol bárki hozzásegíthette szavazataival saját háziorvosát és praxisát vagy a számára szimpatikus háziorvost és praxisát a győzelemhez.

Lelkesen és kitartóan összefogott Mindszent városa, így a kezdeti 4. helyezés után rövid időn belül dr. Ávéd János hol a második, hol pedig az első helyen állt a pályázatban, végül az ő praxisa került a dobogó legfelső fokára.

– Nézegettem a rendelő előtt várakozva a régi fényképeket a falon, de nem találkoztam az édesapja, dr. Ávéd László portréjával.

Azoknak a háziorvosoknak a fényképe került ki a falra, akik hosszabb időt töltöttek a városban. Most fog megjelenni a harmadik kiadása a mindszenti orvosok,

gyógyszerészek és állatorvosok életrajzaiból szerkesztett kötetnek. A korábbi kiadások megtalálhatóak az orvostörténeti gyűjteményben is, amelyet én gondozok. Édesapám fényképe itt található a rendelőm falán, itt van az asztalommal szemben, hogy mindig lássam, így most is segítséget és figyelmet hogyan dolgozom.

– *Sok mindent köszönhet az édesapjának. Mesélne róla?*

1920-ban született Gyergyóalfaluban, a Gyergyói-medencében, Erdélyben. Egyedüli gyermek volt, Kolozsváron járt az orvosi egyetemre, majd 1944-ben végzett, háborús körülmények között. Mesélte, hogy a légópincében avatták orvossá. Az egyik asztalnál megkapta a diplomáját, a másik asztalnál pedig a sasos behívó parancsot. Ami azt jelentette, hogy teljesen kiképzés nélkül 24 órán belül a fronton kellett lenni. Amerikai fogságba esett, a háború végzetével azonban nem tért haza Romániába, hanem a rokonokhoz költözött Csongrádra, hogy a szentesi kórházba letöltse a hiányzó gyakorlati idejét. Több mindszentibetege volt, és az egyik bácsi meghívta a kisvárosba, így ott lett házi orvos 1947-ben. Én 1983-ban vettem át tőle a praxisát.

– *Itt nőtt fel a házi orvosi praxisban?*

Soha nem volt elvárás, hogy az ő hivatását folytassam, saját, tudatos döntés volt, hogy az orvosi pályát választottam. Mondhatni, ebben nőttünk fel két nővéremmel együtt. Mária Budapesten él, és mérnök tanár lett, Kata pedig az orvosi hivatást választotta, fül-orr-gégész, szintén a fővárosban. Édesanyánk tanár volt, a mai napig emlegetik a nevét, következetességét.

Mindketten vadásztunk, hatalmas szenvedéllyel, apám félelmetes érzékkel művelte azt is. Egy másfajta szféra, amikor várokoz az ember a lesen. Az egyik

ilyen alkalomkor mondtam el neki, hogy házi orvos szeretnék lenni.

Az emberekkel való kommunikáció, a mindennapos kapcsolat miatt választottam ezt a területet, naponta láttam, tapasztaltam, hogyan dolgozik édesapám. Mi házi orvosok, helyzeti előnyünk miatt is sokkal többet látunk, tapasztalunk, mint a kórházban dolgozó kollégák. Együtt élünk a betegekkel egy kis településen. Nagyon jól ismerjük a betegek makro- és mikrokozmoszát, hol, milyen körülmények között élnek, milyen a viszonyuk a családjukkal, az itt dolgozó kollégákkal, ismerjük a mindennapos problémáikat. Kicsit be is húznak bennünket a családjukba.

– *Ezért is kifejezőbb a családorvos elnevezés?*

Felelősség, bizalmi kérdés, ami a szépsége és egyben a nehézsége is ennek a hivatásnak, ami életforma. Nem napi nyolc órában dolgozunk, hanem az év 365 napján, 24 órában, mert a beteg a legfontosabb, és a célom, hogy a legjobb tudásom szerint ellássam őt, vele együttműködve, közösen dönteni a szükséges terápiáról.

Jelenleg 2270 betegem van. Soha nem hagyjuk abba a rendelést a kiírt időpontig, ma délig rendeltünk volna, de még fél éjszaka is volt két páciensem, és ön is várt ránk.

– *Miként élték meg Az év praxisa a Kárpát-medencében pályázat szavazását, eredményét?*

Még most is kiráz a hideg, ha belegondolok, miként értesültem az egészről. Nem tudtam arról, hogy jelöltek a betegek, egy telefonhívás tudatosította bennem, mibe csöppentünk: bekerültünk a 350 praxis közül az első tízbe. Megnéztem az ajánlásokat, a betegek történeteit. A szép írásokat meghatódva olvastam. Jó volt ismét végigélni azokat. Mindegyikre emlékeztem, a régebbikre is.

Az ember nem gondolja azt a gyógyítás közben, hogy ez majd milyen nyomott hagy a másikban.

Amikor megtudtam, hogy több mint 25 ezer szavazatnál járunk, kiszámoltam, mekkora erőfeszítés kellett ehhez: percenként két szavazatot kellett leadni a tizenkét nap alatt, hogy elérjük ezt a számot. Meglepődtem, hogy folyamatosan, kitaróan szavaznak rám.

Egy idő után már nem foglalkoztam az-
zal, hol állunk, az első vagy a második helyre kerültünk, hiszen nem ez a lényeges, máskülönben nem szerettem volna megélni azt, hogy egy másik kolléga ellen szö-
ljön a szavazás, verseny legyen. Akik az első tíz helyen szerepelnek, nem véletlenül vannak ott, eleve kitüntetett helyzetbe kerültek.

Ahogy édesapám mondta mindig, egyedül vagyunk itt a lövészárokban, vannak ugyan napi visszajelzések, kedves szavak, de úgy gondolom, az elmúlt 35 év megerősítése ez az elismerés, amelyet ez-
úton is köszönök kollégáimnak, a két asz-
szisztensemnek, *Hevesi Józsefnének* és *Nagné Tóth Szilviának*, valamint betegeimnek, segítőknek, ismerőseimnek, ismerőseim ismerőseinek, így ismeretlenül is immáron ismerőseimnek. Családtagja-
imnak, drága feleségemnek, Titinek, aki-
vel 36 éve, hogy itt élünk Mindszenten. Ő gyógyszerészként segíti a munkánkat.

– *Részt vesz a graduális és posztgradu-
ális képzésben, oktat, gyakorlatot vezet,
rezidenseket fogad rendelőjében.*

Jelenleg két kolléga van nálam, akik ha-
marosan házi orvosok lesznek. *Dr. Kovács
László Gábor* már letette a licenc vizsgát,
és hamarosan a szakorvosi vizsgán is túl
lesz. *Dr. Méhes Zoltán* jövő tavasszal megy
licenc vizsgára, vajdasági fiatalember. Ő
harmadéves volt az egyetemen, mikor meg-
hallgatva az egyik előadásomat, ami a szív-
ügyemről, a sürgősségi ellátásról, az ügye-
letről szólt, elhatározta, hogy házi orvos lesz.
Már akkor az előadás utáni hetekben felál-
dozva a hétvégéit sokszor eljött Szegedről
Mindszentre, lelkesen járt ki, hogy lássa, ta-
pasztalja, milyen egy házi orvosi központi
ügyelet, lássa, hogyan él egy házi orvos egy
ilyen kisvárosban. Nagyon büszke vagyok
a rezidenseimre. Precíz, jól motivált házi or-
vosnak való kollégák, emberek.

(*Webbeteg*)

Az egyik fia orvos lett

Adódik a kérdés, ki követi a pályán,
melyik gyermekéből lett orvos, eset-
leg házi orvos. *Dr. Ávéd János* elme-
sélte, hogy László fia szakorvosjelölt,
jelenleg Szegeden él a feleségével, és
9 hónapos kislányával, Flórával. Har-
madik évét tölti a belgyógyászati kli-
nikán, követheti a pályán. János fia
informatikus mérnök, Budapesten él
a feleségével, elvégezve a zenei konz-
ervatórium jazz tanszakát, annak
mesterfokát is, zenével foglalkozik.

Humor... Humor... Humor...

(*Szeretettel és humorral kell élni az életet! A szeretetet a megértéshez, a humor az elviseléséhez kell.*)

Kedvetlenül, láthatóan rossz hangulatban megy haza este a férj. Megvacsorázik, iszik egy pohár bort, majd bebújik a feleségéhez az ágyba, és elkezd simogatni.

Drágám – súgja az asszony, ma nem lehet...!

Én ezt nem értem – motyogta a férj – hát ma minden nő összeesküdött ellenem??!!

(*Az Erdélyi Szemmel 2017/51 számából kölcsönkérve*)

Czakó Gábor

Szavaink aranyágya

Némelyek a szemére vetik a XIX. század első felében dolgozott nyelvészeinknek, hogy elhanyagolták a mondattant, holott a mai, korszerű nyelvészetnek az a kulcs-területe. Igazuk is van, különösen, ha átengedjük nekik a „korszerű” fogalmának meghatározását. Ha nem, akkor is megnézhetjük magunkat.

Föl a fejfel, érdemes!

Már csak azért is, mert a magyar szó-és mondattan két egytestvér, két dalia. Vagy miként *Arany* írta vala: „Vadat üzni feljövénék/Hős fiai szép Enéhnek:/Hunor s Magor, két dalia./Két egytestvér, Ménrót fia.” Egy vadat üznek és hamarosan testvérpárt szeretnek.

A magyar szavak és mondatok természete szinte tükörképei egymásnak.

Mindkettő szabir, vagy mondjuk inkább a szabir szab gyökét használva: szabad. Szóalkotásunkat nem korlátozzák lelketlen nyelvtani nemek, s mondat szerkesztésünket sem nyűgözik gépies szabályok, melyek szerint az állítmánynak csakis itt a helye, a jelzőnek meg ott, az alannak amott. A mondatrészek beosztásuk által nem kapnak rangot, hogy én előre, a többi meg hátra, hanem a gondolat, egyedül a gondolat, a beszélő szándéka, a mondánivaló dönti el, hogy minek hol a helye. A részeket úgy helyezük el, ahogy mondanónk kívánja.

Helyesebben a szóló ember közölnivalója. Ez az állapot csak egy nagyon hosszadalmas, nyilván nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy több évezredes nyelvfejlődés eredménye lehet. Valószínűleg legalább ennyi, ha nem több idő kellett ahhoz, hogy a részek megtalálják helyüket.

Mégpedig szabályok nem rögzítette, természetes helyüket! Azt a helyet, amit a nyelvtársak mind nyilvánvalónak találtak már kicsi gyermekkoruktól fogva.

Tehát a mondat ura nem holmi szabály, hanem a gondolat, a szóló ember és az ő mondandója Ez a mondatban magában nyilvánul meg, éppen ezért a mondat is eszerint alakul. A hosszadalmas mondatoknak több alkatrészük van: alany, tárgy, határozó, jelző, s persze állítmány is akad köztük, ám ezek sorrendje változatható, de sosem valamely érdektelen, éppen ezért hideg nyelvtani elem vagy szabály füttyszavára, hanem a lényeg szerint.

Mi a lényeg?

A szóban, tudjuk, ha akarjuk, a gyök. Az a szótag, ami eredendően a szó elején áll, s hozzá kapcsolódnak a toldalékok, melyek a gyökben rejlő mondánivaló kifejeződését serkentik és árnyalják. Tehát az egész szó a gyök szolgáltatában áll: szerelmes, csodálkozik, rettentés stb. Innen szóejtésünk ereszkedő lejtése. Kivétel persze akad, mégpedig egy sajátos magyar kivétel, latinosan szólva egy hungaricum, ami európai nyelvtársaink zöméből hiányzik. Ez pedig az igekötő. *Szentkatolnai Bálint Gábor* pontosabb, ezért helyesebb szavával az *igeirányító*, ami szavunkat, immár tudható: igénket, egy másik, alapjelentésétől különböző, akár ellentétes tartományba viszi. Éppen-séggel nem köti, nem rögzíti, hanem megmozdítja, küldi. Például a lényege szerint helyben maradást is jelentő igéinket elküldi helyéről. Jelesül: átáll, kiül, elül, beül. Van, amikor benső mozgásra serkenti: ne-kiül. Vagy fölül valami csalafintaságnak.

Ilyenkor átveszi a hangsúlyt is, hiszen a szó tartalma, a mondanivaló, gyökeresen megváltozott.

A magyar mondat nem követi a sokfelé gyakori, unalmas szövegben nálunk sem ritka alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző minta gépiességét. *Ottó ütött öt legyet a moziban.* Mi ezt az öt szót tetszőlegesen cserélgethetjük, persze nem következmények nélkül. A példában a hangsúly most Ottóé. De ha *a moziban* névelős

határozóval kezdünk, akkor az kapja a nyomatékot. Ha az *öt legyet* akarjuk kiemelni, akkor azt tesszük előre.

A magyarban gyakori az egyszavas mondat, ugyanis a beszélőt nem szorongatják alaki előírások. Egyes-egyedül az igazság, azon belül is lényeg kimondásának kötelessége.

Példa:

– Jön? – kérdezte a halál.

– Megyek, – felelt Urunk Jézus Krisztus.

Szakolczay Lajos

Fény, víz, levegő

Gopcsa Paula kiállítása a Józsefvárosi Galériában

Festőművész, aki életét a közösségnek szentelte. *Gopcsa Paula* évtizedekig rajzot és művészettörténetet tanított egy gimnáziumban, s emellett volt ereje és ideje, hogy a vörösberényi és balatonboglári művésztelepnek alapító szorgosa legyen. S akkor még nem említettem a hazai örménységhez – az övéihez – fűződő megannyi, szellemet nyitogató és megőrző tevékenységét. A genetika különös rejtélye, hogy kilencven évesen is friss. Jön-megy, külföldi utazások részvevője, a fiatalok – a jó pedagógus sosem veszti el a tanításba vetett hitét – szakmai segítőtje, istápolója.

Derűs személyisége, csöndbe burkolódzó mosolya, a művészettől ittasult életkedve átsugárzik

A 90. születésnapját ünneplő Gopcsa Paula

festményein is. Avval, hogy tárlatának *a Fény, víz, levegő* címet adta, egy kissé meghatározta kitekintését: Itália-alapélményét és a nagybányaiakhoz való vonzalmát is. S nemkülönben a táj varázslatában átélt, szinte a szakrális körökig nyújtózó magyar örménységének jelenvalóságát (*Ararát* – olaj, farost). Neki is szabadságérzet, ha nagyot haraphat a tiszta levegőből, ha a fény lélegzatsággal telítve áttetszővé teszi tájképeit – minő fénynyel ringató közegben pihennek a velencei gondolák –, és ki tudja fejezni a benne rejtőző, szeretetre és megértésre a világ megannyi sarka felé nyitó élményvilágot.

A jól válogatott kamara kiállítás anyagán is látszik, hogy grafikában éppoly biztos

Faragó Laura

Szakolczay Lajos

kezű, mint a festészetben. Kedveli a portrékat (*Édesanyám* – o., farost; *Lány kakassal* – o., vászon; *Barátnőm* – o. v.; *Kati* – tempera; *Vörös hajú lány* – akvarell), s a társas kapcsolatokba, mintha részvevője volna a találkozásoknak, éppúgy belelopja érzelmvilágát, mint a szépséggel nyugtató csendéletekbe (*Nyári délután* – o. v.; *Szőlőkötőzés* – o. v.; illetve *Fényben*, *Ünnepi virágok* – mindkettő o. farost; *Almás csendélet* – o. v.; *Üveges csendélet* – vegyes technika). Városképeiben is ott az otthonosság zugait kutató *nyitott szem* fölfedező kedve, kalandra hívása (*Prága* – v. t.; *Veszprém*, *Festő utca* – o. v.; *Kis híd Vörösberényben* – pitt kréta).

Kidolgozott formák, tompított és fénnel átítatott színek jellemzik a festményeit, grafikáiban pedig az ugyancsak festőileg kimunkált megjelenítés (*Festőnő* – t.), illetve a tömör fogalmazás – lásd kisméretű linómetszeteinek két tablóját –, s a folt- és vonalhálón is áttetsző a kontúr-biztonság (*Szent György*

Önarckép

táplálkozó műveltségélménye, a reneszánszot bekalandozó tekintete, a festés lélekprogramként való vállalása, a legkisebb tárgyi emlékekben is tükröződő, önkifejezői bátorságról valló boldogságélménye színesíti a palettát, forgatja az ecsetet. Nem szükséges a tenger, vagy a fénykioszorúban megjelenített táj *imazsámolyára* térdepelnie, hogy tudtunkra adhassa, minő érzelmekatedrálisok épülnek a lelkében.

Invenciózus örömmel ragasztja össze a valós és álompillanatot – hitvallásnak is

megteszi a nem régi pápa előtti főhajtás (II. János Pál Szent Hedvig sírjánál – o. farost) –, hogy kifejezhesse a történelmen átsugárzó lengyel-magyar barátság örökérvényűségét. S az olaszországi barangolásokat, tanulmányutakat földidéző festmények (Velence, Firenze, Róma) – a mostani tárlaton csak a Velence-megidézések szerepelnek – szintén vallomás-értékűek, hiszen bennük visszhangzik a reneszánsz fényteltettsége, klasszikus korokon átsugárzó életteljessége.

A velencei laguna-ábrázolásokon kívül itt csupán – jóllehet a fekete-fehér szintén sugárzik – egy monotypiát látunk, ám a keresztre feszített szentséges korpuszban (*Itáliai emlék*) benne van Gopcsa Paula egész lénye. Pontosabban,

Ararát (olaj, farost)

amit a grafika Krisztus golgotai halálával sugároz: megváltásunk öröme, a világra kiterjeszhető ember-jóság diadalma.

Megjelent: Magyar Fórum 2018. 06. 21.

Világosító szent Gergely ünnepség Zuglóban

Mintegy 100 fő részvételével *Világosító Szent Gergely* tiszteletére tartottunk rendezvényt a Zuglói Nemzetiségek Házában május 12-én szombaton délután. Megemlékező beszédet Szent Gergelyről *Zsigmond Benedek* armenológus mondott. *A Juhász Endre* vezette Group Duduk együttes új formációjában lépett fel. Dobosuktól és bőgősüktől fantasztikus improvizációt hallhattunk duduk és éneklés kíséretében. *Várady Mária* kedves vidám anekdotákkal tarkította műsorunkat. Majd *Vikol Kálmán* Zenedéjének Dó-Re-Mi ifjúsági tagozata kápráztatta el a hallgatókat. Záróműsorként őket a Kálmán vezényelte XVI. kerületi Corvin kórus követte. Vastaps volt a jutalmuk. Az estet a Yerevan Örmény Büfé ételköstölőjével zártuk. Finom, friss padlizsános örmény

csirkeragu volt és Gata. A finom falatok fogyasztása közben sokáig beszélgettünk.

Zárug Katalin

Várady Mária színművésznő

Zuglóban

Vikol Kálmán Zenedéje Dó-Re-Mi ifjúsági tagozat

Lent, balra: Group Duduk Együttes Juhász Endre vezetésével (bal szélén Juhász Endre, jobb szélén Zsigmond Benedek

Igazi csoda: A Bibliát örmények adták Kínának Bibliafordító: Hovhannes Ghazarijan

Mint a mesében: aki nem hiszi, járjon utána. Én utánajártam, s amit találtam, az valóban elképesztő és meglepő. Azonnal tovább is adom. A kései ókor egyik csodája az örmény kereszténység, ami magas kultúrát alakított ki már akkor a Kaukázus fénylő, hőszikrázta csúcsainak látóterében, amikor Nyugat keresztényisége még bel-, és külharcokkal volt terhes. S amikor magyar őseink még a távoli pusztákon nyereg alatt puhították a harapnivalót. Az örmény csoda végig húzódtott történelmükön, s bár a brutális oszmán-török genocídium, népirtás a 20. század elején milliós nagyságban irtotta őket, erős hitük, nemzeti összetartásuk, legendás eszük, meg a történelem Istenének kegyelme folytán ma is élnek, alkotnak. S pusztá létezésükkel is már hirdetik Isten nagyságos dolgait, megtartó hatalmát. Akár történelmi, közvetett „istenbizonyíték” is lehetne nemzeti létük, mint ahogyan Izraelé is. Vagy a miénk. De most nézzük a csodát!

A 21. század nagy meglepetése a kereszténység távol-keleti fellendülését hozó Kína közel 60 ezer (!) református imaházával, templomával. Egészen különös jelenség. Ma

már jóval több, mint százmillió keresztyén él a Nagy Fal mögött. Naponta olvasom angol nyelvű hírforrásaikat, egyháziakat is, s egyik ámulatból a másikba esem, azzal együtt, hogy a kommunista hatalom ma már „kulturáltan”, 2018. február 1-én elfogadott új vallásügyi törvényekkel igyekszik toleráns kereteket adni a sino-keresztyénség, a sino-kálvinizmus számukra is új jelenségének, meg egyáltalán a nagyon gyorsan feljövő keresztyénségnek, és vallások térhódításának. Amikor a mai elképesztő jelenségeket látjuk, nem szabad elfeledkezni a kezdetekről. Mindennek van kezdete és gyökere. A mai kínai csodának is. A kezdet a Biblia, Istennek az Ó-, és Újszövetségben adott kijelentése. De mikor és hogyan került először kínai kézbe egyáltalán Biblia?

(Forrás: <http://allinnet.info/interesting/the-first-translation-of-the-bible-into-chinese-done-by-an-armenian/>)

Írja: Dr. Békefy Lajos

Az első keresztyén bizonyágtevők már 1200 éve Kínában

Kínai és közel-keleti egyházi feljegyzések, évkönyvek rögzítették a tényt, hogy már a Tang császári dinasztia (618-907) birodalmában megjelentek keresztyén hírnökök. Az ugyan a legendák világába tartozik, hogy Jézus tanítványa, Tamás apostol is járt volna Kínában, mint ahogyan Indiában igen, s alapítója lett a róla elnevezett, máig élő Tamás keresztyének egyházának, a Mar-Thoma közösségeknek. Az viszont nem legenda, hanem lejegyzett döntés, miszerint *Timotheus*, egész közel-kelet pátriárkája a 800-as évek elején így fogalmazott: „*Isten Szent Lelke elviszi tőlünk az evangéliumot indiaiaknak, kínaiaknak, a felkelő Nap országaiba*”. És úgy lőn! Bizony mélységesen mélyre nyúlnak az örmény-kínai kapcsolatok gyökerei.

Az örmény Hovhannes Ghazarijan a Biblia első fordítója kínaira

Az örmény történetírás feljegyzi, hogy örmény kereskedők már a 2. században jártak Kínában. A középkori császárság idején, a 14. századtól örmény kereskedő kolóniák éltek a távoli hatalmas birodalomban. A legnagyobb ezek között Makaó városában élt. Ott született *Hovhannes*

Ghazarijan 1778-ban, akinek a nyugati irodalomban *Johannes Lassar* a neve. Szülei gazdagok voltak, házuknépe között voltak kínai szolgák, akiktől a fiatal „Jánoska” megtanult kínaiul. Később édesapja művelt kínai tanítót hozatott házukba, aki irodalmi nyelvre tanította a fogékony ifjút. Hovhannes elsajátította a portugál és angol nyelvet is, hiszen Makaó a 16. század óta portugál támaszpontja volt a kereskedelemnek. Pályája is egy portugál kantonális hivatalban kezdődött, ő fogalmazta a pekingi legfelső birodalmi bíróságnak küldött hivatali leveleket. Később átvette a családi vállalkozást, 1802-től már az indiai Kalkuttában élt. Üzleti ügyekben nem volt igazán ott-hon, viszont kiváló nyelvteltsége hamar felkeltette a brit hivatalnokok érdeklődését. Egyre többször kérték tőle, fordítson kínai szövegeket angolra.

Serampur: protestáns Távol-Kelet Kutató Központ

Protestáns egyháziak hívták meg Hovhannest a Kalkutta közelében fekvő Serampurba, ahol India brit főkormányzója a 19. század elején létrehozta a *Fort William College*-ot, afféle szellemi, kutatási és oktatási erődítményként. Ennek

a szellemi fellegvárnak volt egy alosztálya, ahol a munkatársak a Biblia különböző délkelet-ázsiai nyelvekre történő fordításával foglalkoztak, köztük kínaira is. Így aztán a kereskedésben nem éppen sikeres Hovhannes Ghazarijant szakértőnek hívták meg a bibliafordításhoz, illetve a munkatársak és a kollégium diákjai között a kínai nyelv tanítására. 450 angol birodalmi arany volt az évi fizetése, ami *nagy megbecsülését jelentette a szellemi munkának!*

Tehetség és gondosság – „Ha Isten ad neki időt, lefordítja az egész Bibliát”

Ghazarijan fordítási alapul a Biblia örmény és angol nyelvű kiadását választotta, és János evangéliumával kezdte a munkát. A fordításhoz portugál-kínai szótárt is felhasznált. (Érdekesség, hogy a koreai félsziget lakosságának megismertetését a keresztyénséggel a hajdan élt protestáns tanárok és lelkészek a 19. század végén szintén János evangéliumával kezdték, ennek néhány példányát juttatták el koreai nyelven az országba. Szinte „fű alatt” kezdett el ott is növekedni a tanítványi sereg, ami mára 21 millió Dél-Koreában).

Három év múlva elkészült Máté evangéliumával is és néhány bibliai fejezettel. A kollégium igazgatóját, *D. Brown tiszteletes* valósággal elbűvölte a fiatal fordító munkálkodása. Londonba írt jelentésében így fogalmazott: *„Mr. Lassar megküldte nekem a Biblia néhány fejezetéről készített kínai fordítását. Ezek tükrözik értelmességét és alaposágát. Lassar úr igazi kínai. Olvas kínaiul és könnyen, gyorsan is ír. Ha Isten ad neki 5-6 évet, az egész Bibliát lefordítja kínaira. Ez hatalmas tett lenne”*. 1807-et írtak, amikor Máté evangéliuma kínai fordítását és ennek saját dekorációival ellátott díszpéldányát

Hovhannes megküldte a canterbury érseknek és a Lambeth könykiállításnak. 1815-1822 között Ghazarijan elkészült a teljes bibliafordítással és megtörtént az első, részleges kiadás is. Az általa fordított Biblia egy évvel hamarabb jelent meg, mint *Robert Morrison és William Main* fordítása, a *Shentian Shengshu*. A teljes Biblia lefordítása után nem sokkal, pár év elteltével, valószínűleg súlyos betegségben, viszonylag fiatalon meghalt.

Jóllehet hazájában és Kínában, és mást sem ismerik nagyon nevét, de kétségtelen és hiteles történelmi tény, hogy a kínai Biblia történetének az első lapjai Hovhannes Ghazarijan lelkének, szellemének, nyelvismeretének és kezének lenyomatát őrzik.

Tedd, amit meg kell tenned! - Fordítók Napja az 5. századtól

Tedd, amit meg kell tenned, s hogy mi lesz belőle, az más kérdés! – Az igazán kínaivá vált Hovhannes Ghazarijan, európai nevén Johannes Lassar megtette annak a népnek a fiaként, amelyik 301 óta keresztyéenként él a világon – őshazájukban, Örményországban és az öt kontinensen. Érdekesség az is, hogy a fordítói munka igen korán sok örmény intellektuelnek, egyházi embernek lett mindennapi foglalatossága, a „Tedd, amit meg kell tenned” értelmében. Az örmény naptárban, ami az egyházi ünnepek sokaságát állítja szép rendbe, már az 5. századtól szerepel a **FORDÍTÓK NAPJA**. Levelezésekből ismert, hogy *Robert Morrison*, a másik kínai bibliafordítás készítője és Ghazarijan ismerték egymást. Néhány fordítói, szakmai kérdésben, főként a bibliai nevek kínai átírásában még konzultáltak is egymással. Ez is példaértékű: *nem ölte meg egyik munkakedvét sem a személyi presztízs*

vagy a konkurenciaharc, a versenyszellem. Mindketten tették a dolgukat, s ennek Kína népe látta leginkább hasznát.

*

Elgondolkodtató ma is, és nagy tiszteletet kelt ez a történet is az istenáldotta, immáron közel 1800 év óta keresztyén örmény nép iránt. Senki nem csodálkozhat azon,

hogy foggal-körömmel, életük árán is védelmezzük, őrzik azt, amit Isten nekik 301 óta hitükben, híhőseikben, szellemi és anyagi magas kultúrájukban adott. Ősi himnuszukban méltán éneklük: Hazánk, szabad és független/Mely századok óta fennáll/Fiai úgy hívják/Szabad, független Örményország. Tisztelet annak a népnek, aki még Kínát is meggazdagította – a Bibliával!

Csatoltan megtalálható az Örmény Himnusz feliratos YouTube-elérhetősége: <https://youtu.be/VEme7d82020>

Székelyhidy Ferenc operaénekes

Székelyhidy Ferenc 1885 április 4-én, Tövisen született. Régi székely, nemes családból, mely marosszentbenedeki eredetű. Atyját Gergelynek hívták, kispazda és kereskedő volt s városi közügyekben és a katolikus hitéletben jelentős férfiú. Édesanyja családi néven: *Missug Ilona*.

A család nem volt gazdag. A muzsikával nem sokat törődtek. Csak nagynéha hangzott a házban dilettáns gitár, vagy klavir. Székelyhidyéknak négy gyermekük volt, Ferenc sorrendben a harmadik.

A kis Ferencnek zene iránti hajlamát sokáig észre sem vették. Az elemi iskolák közül hármát Tövisen, egyet Budapesten végzett, s mint anynyi társa, ő is énekelte a tövisi templomban virágvasárnap a passió gyermekszólamát. A négy alsó gimnáziumot Brassóban végezte. Első gimnazista korától hegedülni tanult s akkor ismerte meg a kótát. A

négy felső gimnáziumot Gyulafehérvárott járta. Az iskolai zenekarban primárius volt, de brácsán és nagybőgőn is játszott. Kivételes zenei hajlamát mutatja, hogy önmagától úgy megtanult orgonázni is, hogy *Mailáth püspök* a hetedik gimnazista fiút tíz arany évi fizetéssel templomi orgonistává nevezte ki, ő volt a „cantus praeses”. Érettségi után 1902-ben Kolozsvárra ment jogásznak s egyetemi tanulmányaival párhuzamosan járt a konzervatóriumba is. Zongorára *Donogán Valéria* tanárnő oktatta s énekelni a nagyhírű énekpedagógustól, *Farkas Ödöntől* tanult, akinek akkor *Sándor Erzsé, Kacsóh Pongrác, Csiky János* is tanítványai közé tartozott. Székelyhidynek egyetlen mestere Farkas Ödön volt Hét évig tanult énekelni a nagyszerű mesternél, aki őt is - mint minden tehetséges növendékét - ingyen

tanította. 1908-ban elvégezte a konzervatóriumot, de azután is minden nyáron felkereste tanulás céljából szeretett tanárát. Amint államtudományi doktorrá avatták, Kolozsvár szabad királyi város szolgálatába lépett s első tanácsi fogalmazó, elnöki titkár, majd huszonnégy éves korában tiszteletbeli főjegyző lett. Ő volt az ország legfiatalabb főjegyzője. E mellett egy másik állása is volt, amire ma is nagyon büszke: Kolozsvár város zászlótar-tójává választották meg. *Rákóczi* hamva-

inak hazaszállítása alkalmával ő vitte lóháton a szabad királyi város díszzászlaját. Hét érvig volt hivatalnok és - amint látjuk - szép pozíciókban. E mellett a művészetet egy percig sem hanyagolta el. Elképzelhető, hogy a minden protekció nélküli szegény fiúnak mennyit kellett dolgoznia és küzdenie, míg ezeket elérte!

Hivatalnokoskodása alatt történt, hogy *Szendy Árpád* és *Kemény Rezső* zeneakadémiai tanár a zeneiskolák ellenőrzése végett Kolozsvárott járt. Farkas Ödön átküldött Székelyhidért a hivatalba,

hogy jöjjön és énekeljen a bizottság előtt. Hangja Szendynek, a nagy muzsikusnak, annyira megtetszett, hogy mikor útjáról visszatért, meghívatta őt az Operához próbaéneklésre! Székelyhid minden különösebb cél nélkül, a saját gyönyörűségére tanult énekelni. Nem nagyon hatotta meg a felszólítás, de úgy érezte, kötelessége jelentkezni próbaéneklésre mesterére való tekintettel, aki annyi éven át olyan szeretettel és önzetlenül tanította őt. 1909-ben fel is jött Budapestre s jelentkezett *Mészáros*nál, az Operaház igazgatójánál. Kikötötte, hogy csak a színpadon és teljes zenekarkísérettel énekel. Belemer-

tek. *Benkő Henrik* karmester vezényelt s az „Aida” románcával kezdtek. Nagyszerűment, a magas *bé-t* olyan erővel, fényesen és melegen tartotta ki, hogy a körülötte állók vállukra emelve ünnepele-

ték. Elénekelte még a „MesterdaInokok”-ból a „Traunlied”-et, amely után rögtön szerződést ajánlott neki az Operaház igazgatósága. Megköszönte, de nem fogadta el. Nem készült énekesnek, nem vágyott művészpályára, hazament Kolozsvárra. Az Operaház azonban ebbe nem nyugodott bele. Írásos ajánlatot küldtek utána, mely hároméves szerződést tartalmazott, de úgy, hogy egy év után Székelyhid visszaléphet. Miután hivatalában egyévi szabadságot kapott s így mit sem kockáztatott és mert ismerősei, barátai unszolták az ajánlat elfogadására,

az Operaház kötelékébe lépett. 1909 november 16-án lépett fel először a „*Hunyadi László*” címszerepében. A színlap így hirdette: „Dr. Székelyhidy Ferenc első színpadi felléptével”. Vállalkozását nagy siker koronázta. Második szerepe a „*Pillangókisasszony*” Pinkertonja volt, a harmadik „*Rómeó és Juliá*”-ban Rómeó, negyedik a „*Csavargó és királyleány*”-ban a herceg, az ötödik „*Hoffmann meséi*”-ben Hoffmann és még ötven szerep. Ezek közül kimagaslóbbak: Florestián (Fidelio), Don Octavio (Don Juan), Tamino (Varázsfuvola), Faust, Ássad (Sába királynője), Stolzingi Walter (A nürnbergi mester dalnokok).

Bayreuthon kívül Augsburgban, Münchenben és Bécsben többször énekelt. Különösen oratóriumokban. *Bach, Hendel, Haydn, Mendelssohn, Schumann, Berlioz, Liszt* oratóriumait mind énekelte. Ragyogó zenei intelligenciája, rendkívüli muzikális vénája, kivételes tudása s főként abszolút stílusérzéke a legnagyobb oratóriuménekesek közé emeli őt. Nemcsak nálunk, hanem külföldön is. Oratóriumi éneklése: felejthetetlen élmény.

Bő kétoktávos hangskálája a magas c-ig terjed. Behízelt, kellemes, meleg, nemes patinájú lírai tenor. Hajlékony, mint egy grafikus vonal, simogatja, körülönti szívünket, mint Loreleyt a tenger, áhítatot lop lelkünkbe, mint a szálló, gomolygó tömjénfüst.

Székelyhidy az öntudatos művészek ritkuló fajtájához tartozik. Mindig tudja bírálni önmagát. Jó színész, szinte látja a mozdulatait. Kormányozza minden lépését csakúgy, mint hangszálainak rezzenését. A szövegmondása kitűnő. Németül és olaszul tökéletesen énekel, de franciául - amint mondta - csak a Hortobágyon merészkednék. Általános intelligenciája

nagy támasza művészetének. Szeretetre-méltó ember. Pompás megjelenésű, szép férfi. Magas, szélesvállú, izmos, erős. A feje, arcvonásai rendkívüliek. Szobrász is elgyönyörködhetik rajtuk.

Családos ember; felesége Operaházunk kiváló művésznője: *Marschalkó Rózsai*, három szép kis gyermekük van: Rózsika, Dénes és Mária.

1923 május 1-től a m. kir. Operaház örökös tagja. A vitézségi szalagon az arany érdemkereszt tulajdonosa, a Vöröskereszt második és harmadik osztályú kitüntetésének birtokosa s a német becsületrend lovagja.

1933-tól az Operaház énekmestereként és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola tanáraként is tevékenykedett 1944-ig. Legjelesebb tanítványai *Kónya Sándor* és *Delly Rózsai*. Hőstenor szerepeket énekelt, de fellépett oratóriumokban is. Felesége a szintén operaénekes *Marschalkó Rózsai* (1887–1967, operaénekes, mezzoszoprán).

Komoly érdemei vannak a magyar dal- és népdal népszerűsítésében. *Kodály Zoltán* neki ajánlotta tenorhangra írt dala- it. 1923. november 19-én, a *Psalmus Hungaricus* bemutatóján ő énekelte a mű tenorszólóját.

1930-ban Corvin-koszorúval tüntették ki.

(A **Corvin-koszorú** kitüntetést 1930-ban *Horthy Miklós*, Magyarország kormányzója alapította. Azok kaphatták meg, akik a magyar tudomány, irodalom és művészet terén, valamint a magyar művelődés fellendítésében szereztek kimagasló érdemeket.)

1954-ben halt meg Budapesten. Sírja – amely a Nemzeti Sírkert része – a budapesti Farkasréti temetőben található (21/A parcella, N/A szakasz, 1. sor, 6/7 sír).

(*Szerkesztette I. S. – Wikipédia*)

Magyarörmény, Székelymagyar (részlet)

A két irányból is szorongatott, üldözött örmények az idők folyamán többször is vettek vándorbotot a kezükbe, és még a véres leszámolás (1915) előtt, a 17. század végén eljutottak Erdélybe is, ahol a befogadó fejedelem (*Apafi Mihály*) biztosította békés létüket. Elkerülhetetlen volt – már csak kiterjedt kereskedői kapcsolatuk, de a magyar anyanyelvűekkel kötött házasságuk miatt is – a magyar nyelv elsajátítása, majd saját nyelvük lassú kopása, elmaradása.

Az erdélyi örmények beolvadtak a magyarságba, és tevékeny részt vettek az ország gazdagabbá, virágzóbbá tételében pénzüikkel, tehetségükkel. De az 1848/49-es magyar forradalomban és a nemzeti felszabadulásért vívott háborúban sem kímélték vagyonukat, életüket immár hazájuknak vallott Magyarországon. Így előbb örménymagyarok voltak, napjainkban immár teljesen magyarrá válva, magyarörményekként vesznek részt Magyarországon az önkormányzati választásokon.

Az örmény nyelvet már rég nem beszéljük, és csak a homályba vesző távol (olykor jellegzetes örmény külsejük) idézi még fel valamikori őseiket. Ám még

őrzik étkezési, vallási hagyományait, és egyre öntudatosabban keresik származásuk forrását. Ami évek óta bosszúságuk: a frissen bevándorolt örmények, a „valódi” „megélhetési” örményeknek csúfolják a nemzetiséget váltott valamikori rokonaikat.

Nos, itt tartunk jelenleg Magyarországon. A magyarörmények és az örményörmények béka-egér harca amennyire kicsinyes, annyira nevetséges. A magyarörmények panaszkodnak a költségvetésben biztosított elégtelen összeg miatt, az örményörmények még ezt is sokallják, hiszen magyarok ők, mondják, csak felvették örmény minőségüket az e címen biztosított állami, pénzben kifejezett elismerésért. Romániában ennél sokkal egyszerűbben oldották meg a kérdést. *Pambuccian* úr a többi nemzetiséggel együtt egymaga képviseli a romániai örményeket a képviselőházban. Ő „a többi nemzetiség” szóvivője. Az erdélyi magyarörmények a „valódi”, romániai örményekkel nem tartják a kapcsolatot, csak a magyarországiakkal...

Puskás Attila

(*Megjelent: Háromszéklőközéletünk* 2017. aug. 4.)

Humor... Humor... Humor...

Bemegy a szőke nő a börtönigazgatóhoz. – Azt szeretném kérni, hogy mivel a férjem súlyosan asztmás beteg, adjanak neki valami könnyebb munkát, ha már dolgoztatják itt a börtönben!

– Még ennél is könnyebbet? Talán a bélyegrgasztás nem elég könnyű?

– Bélyeget ragaszt? Érdekes, nekem azt mondta, hogy alagutat ás.

– Apuci, miért kukorékolnak a kakasok már korahajnalban? – Tudod fiam – válaszol az apa –, sietniük kell, ha valami mondanivalójuk van, mert aztán felébrednek a tyúkok is!

– Müller, én tudom, hogy a fizetése nem elég ahhoz, hogy megnősüljön. De higgye el, egy nap majd hálás lesz nekem ezért!

Csíkszépvízi kulturális rendezvény, búcsú és családi találkozó – május 25-26.

A Csíkszépvízi Örmény Katolikus Plébánia és a Szentháromság Alapítvány idén is megrendezte a búcsús ünnepségével egybekapcsolt hagyományos családi találkozóját. Május 25-én megbolydult Csíkszépvíz, érkeztek a rendezvényre látogatók. Délután a Polgármesteri Hivatal pincetermében *Fancsali János* Az ismeretlen *Kacsóh Pongrác* c. vetített képek előadását hallhattuk, zenei betétekkel. *Dr. Székely András Bertalan* bemutatta új könyvét: *Istennel, a Hazáért – Keresztyén és nemzeti meg-*

Búcsús mise. Szakács Endre és Gáll Humor plébánosok

Felvonulnak a Vörösköpanyegesek (Fotó: Nagy Gyöngyvér)

szólalások címmel. Előadás nagyon nagy sikert aratott, a könyvek dedikáltak hosszú sora is a rendkívüli érdeklődést bizonyította. Mondanivalója nyitott füleket és szíveket talált. Nem kevés csúszással került sor *Zakariás Botond* Napiskola építése a világ tetején c. vetített képek előadásának.

Szombaton az ünnepi szentmisét *Szakács Endre* vikárius celebrálta, melyen

részt vettek a gyergyói Vörösköpanyegesek is. A kis ékszer templom megtelt a zarándokokkal, majd koszorúzásra került sor *Bodurján Magardicsi* örmény katolikus plébános emléktáblájánál. Közös vacsorával, beszélgetésekkel zárult az erdélyi örmény kultúra napja a Tornacsarnokban.

Másnap a családi találkozó ebédmeghívására

közel háromszázan vettünk részt a hatalmas csarnokban. Zsongott a „méhkas”, a sok barát kereste egymást egy kis beszámolóra az elmúlt egy évről.

A finom ebéd és finom italok, sütemények fogyasztása közben a jó beszélgetések - régen látott ismerősökkel, barátokkal - emléke ismét az együvé tartozás érzését erősítette.

Köszönet az élményért a rendezőknek, valamint a Zuglói Örmény Önkormányzat, Hargita Megye Tanácsa, a Csíkszépvízi Polgármesteri Hivatal, a Csíkszépvízi Közbirtokosság és a „Csengő” Sajtgyár (Csíkszépvíz) támogatóknak. *M*

Fejér István

Zakariás Botond vetített képes előadást tartott

Esztergály Zsófia fővárosi örmény elnök, dr. Issekutz Sarolta EÖGYKE elnök és Szakács Ferenc Sándor koszorúz Bodurján plébános emléktáblájánál (Fotó: Nagy Gyöngyvér

A családi találkozó utolsó szónoka dr. Issekutz Sarolta

Bálintné Kovács Júlia

Kapcsolattartás, Ohánovics család – 1. rész

Tisztelt Bálintné Kovács Júlia, egy éve keresem apai ágon az őseimet részben a magyarormeny.hu honlapja által nyújtott segítsége/ösztönzése révén.

Szépapám *Ohánovics Mihály* Erzsébetbányán halt meg 1892-ben, 80 évesen. Érdekes bejegyzésként szerepel az anyakönyvi kivonatban, hogy az erdészeti hivatalban dolgozott és nemes volt.

Anyakönyvi kivonat

Név:

Foglalkozás: Michael Ohánovics, vicarius officia sylvae, nobil

Vallás: Rom. Cath.

Meghalt: 17.07.1892, 80 évesen.

Származási hely, Oriundus ex: Nagybánya – Horgospataka ?...

Mihály születési/házassági helyét még nem sikerült azonosítanom (legalábbis Erzsébetbányán, Horgospatakán és Alsókapnikon nem lelhető), arra gondoltam hogy esetleg Magyar- illetve Oláhláposon is érdemes lenne keresgélni (állítólag Adeodatus ott élt 1796-ban, a legrégebbi okmányom a mai Románia területén Ferdinánd Józsefnek a születési anyakönyvi kivonata 1779-ből Rónaszékről).

Eloolvastam a füzetekben az Ön által írt Magyarláros vonatkozású sorozatát (2007-2008). Szeretném megkérdezni, hogy tudna-e segíteni bármilyen információval Mihályt illetően. Egy másik nyom, ami Magyar/Oláhláposra vezet, az Mihály fiának Lajosnak a felesége, aki született Lebedi. Szolnok-doboka vármegye monográfiájában szerepel egy Lebedi János (nemes földbirtokos 1866-ban és nem egy

gyakran előforduló név). Nagyon megörültem Gudenus úr könyvének, sajnos az én családomat nem találtam meg. Röviden magamról annyit, hogy jelenleg Münchenben élek de Temesvárott születtem.

Köszönöm szépen, tisztelettel
Ohanovici (Ohánovics) Zoltán
2017. 11. 16.

Búcsúkoncert 55 év szereplés után

Temesvár – Az egyházi zene legszebb alkotásaiból szervezett *Ohánovics Miklós* hangversenyt az erzsébetvárosi (sz.m.: temesvári városrész) római katolikus plébániatemplomban vasárnap délután. A rendezvény megnyitójában elmondta a város zenei életében fontos szerepet betöltő Ohánovics Miklós, hogy szervezőként “nyugdíjba vonul,” a továbbiakban csak hegedűsként és énekesként lép fel az erzsébetvárosi templomban, ahol 55 éve az ünnepi alkalmak miséin rendszeres közreműködő volt. Némi nosztalgiával fejtette ki, hogy egyre ritkábban hangzanak el nagy zeneszerzők miséi, alkalmakra írt szerzeményei a templomokban. Más ízlés, másfajta zene csendül fel újabban a miséken. A fiatalok gitáros szerepléseinek engedi át a teret.

A vasárnap délutáni hangversenyen *Bach, Gounod, Schubert, Raph, Bellini, Massenet, Albini, Beethoven, Bárdos Lajos* hangszere és vokális művei hangzottak el, köztük három Ave Mária is, egyikük zeneszerzője Ohánovics Miklós. A szólisták *Eckstein Éva* (orgona), *Tesler Ágnes* (hegedű), *Gáspár Mária* (ének), valamint a koncertet szervező Ohánovics

Miklós (hegedű, ének) ihletett előadása népes közönséget vonzott.

A rendezvény második részét a *Bartók Béla* Énekkar szereplése töltötte ki. Magyar, német és román nyelven csendültek fel *Bárdos Lajos* Szent karácsony éjjel, Gruber *Stille Nacht* (Csendes éj), Händel *Örvendj világ*, *Liszt Ferenc* Ave Mária, valamint Charpentier *Te Deum* kórusra írt vagy átdolgozott művei *Gáspár Mária* vezényletével.

Ohánovics Miklós, aki neves karnagyokkal dolgozott együtt, köztük *Wasek Ferenc* és *Wittman Pállal*, megköszönte a jelenlegi plébánosnak, Nicolaus Paternak az együttműködés lehetőségét és a hangverseny támogatását. A zene szolgálatában eltöltött éveire emlékező, és az aktív zenei élettől búcsúzó Ohánovics Miklóst a Bartók Béla Énekkar tagjai és a jelenlevők hosszan tartó tapssal ünnepelték.

Szekernyés (Forrás: Nyugati Jelen)

Köszönöm, Julika néni!

Nagy zenebarát volt az apám, most már nem zenél (de nem gond, a fiai folytatják, igaz hogy én inkább a jazz felé, bátyám pedig a rock zene terén).

Azért keresem olyan lázasan Mihály szüleit mert valószínűleg beletorkolna a családfánk a lengyel örmény galíciai családba.

lásd: http://www.ormianie.pl/files/drzewa_gen/ohanowicz/aqwg01.htm#56

Már két éve gyűjtöm az anyagot, hogy egy poszter formájában grafikusán megjelenítsem a lengyel és erdélyi ágat (107 + 34 reprezentáns),

Kellemes estét kívánok,

Zoltán

Balázs Katalin

Maroshévíz a jövőnek üzen: nem hagyja veszni a múltat (részlet)

„Nem sokaság, hanem lélek s szabad néptesz csoda dolgokat” – ezen Urmánczy-idézet jellemzi leginkább azt, ami a hétvégén Maroshévízen történt. Nagy eseménynek számítanak minden esztendőben a Maroshévízi Magyar Napok, amelynek része az *Urmánczy Nándor Emléknap* is. Idén, a névadó születésének 150. évfordulóján a legrangosabb vendégek körében került sor a jövőnek üzenő emléktábla leplezésére, díjátadásra és könyvbemutatóra.

A színes programkavalkádból a szombat emléknapként emelkedett ki. Főhajtás

volt ez a 150 éve született *dr. Urmánczy Nándor* előtt, akinek munkája és tartása tette feledhetetlenné, példamutatóvá őt a maroshévízi magyarság számára. Több vendég is nagyra értékelte, hogy e nap programja ökümenikus üzenetével kezdődött, az ünnepségre a gyermekszentmiklósi *Gál Hunor* örmény katolikus plébánost elkísérték a vörös köpönyegesek is. Urmánczy sírjának megkoszorúzását követően a templomkerti közösségi ház falán leplezték le az emléktáblát, rajta a felirattal:

„Dr. Urmánczy Nándor (1868–1940) író, országgyűlési képviselő, az erdélyes országzászló és a Székely Nemzeti Tanács Alapítója születésének 150. évfordulója emlékére állíttatta a Dr. Urmánczy Nándor Egyesület.”

Leleplezte *Tóth László* főkonzul és *Gortvay István*, Urmánczy Nándor unokája.

A nagy ellenállással szemben is megszületni akaró, immár tíz esztendeje létező Urmánczy Nándor Egyesület elmúlt

Emléktábla hirdeti Urmánczy Nándor halhatatlanságát
(Fotó: Balázs Katalin)

évtizedéről *Bodor Attila* alelnök számolt be. *Czirják Károly* (az egyesület elnöke) erre az alkalomra, Csepel város önkormányzatának támogatásával kiadta könyvét *Dr. Urmánczy Nándor élete és munkássága* címmel. Hosszas kutatómunka áll a több mint háromszáz oldalas, hiánypótló alkotás mögött, a szerző Urmánczy unokájának köszönte meg, hogy sok dokumentumot bocsátott rendelkezésére.

Gortvay István határozottan kijelentette: ő tartozik köszönettel mindazoknak, akik nagyapja emlékét életben tartják, így segítőtársai abban, amire ő tett ígéretet.

„Köszönöm sok-sok embernek azt a segítséget, hogy egy elsüllyedt, neve semmivé vált politikust, aki életében mindent megtett a magyarság és Magyarország érdekében, gyakorlatilag kiásták. Anyám kilencvenévesen, halála előtt azt mondta: „*neked az a kötelezettséged, hogy nagyapádat megpróbáld visszatenni arra a helyre, amit megérdemel, annak arányában és tükrében, amit tett.*”

Én ezt próbálom, és meg kell mondanom, mindenki segítségével óriási sikerrel. Ezért tartozom én köszönettel” – fogalmazott az Urmánczy-unoka, további tervekről is beszámolva. Jó tudni tehát, hogy ősszel Budapest, a magyar parlament ad otthont azon rendezvényeknek, melyek célja az ígéret végrehajtása, Urmánczy nevének feledhetlenné tétele, amelyben elévül-

hetetlen érdemeket szereztek szülővárosának, Maroshévíznek lakói.

(Megjelent:

<https://szekelyhon.ro/aktualis/marosheviz-2018.majus.13.>)

Argentín Köztársaság
Nagykövetsége

Budapest

Megvalósult
a Magyar Kormány
támogatásával

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

Nekünk üzen Czetz János honvédtábornok!

Érdekel az 1848-49-es forradalom és szabá-
dadságharc kora? Izgalmasnak találod a
katonai stratégiák munkáját és a huszárok
életformáját? Netán keveset tudsz a XIX.
századi Magyarországról? Esetleg pont 14
- 18 év közötti vagy fiatal vagy, aki szíve-
sen részt venne térítésmentesen egy olyan
székelyföldi táborban, ahol megidézzük a
reformkori társadalom életét? Vagy inkább
lenne kedved Argentínába repülni?

Akkor pályázati

felhívásunk neked szól!

Az 1848-49-es forradalom és szabadság-
harc 170-dik évfordulója alkalmából a Fővá-
rosi Örmény Önkormányzat és a Csíkkörzeti
Magyar Örmény Szentháromság Alapítvány
pályázatot hirdet Magyarországon és Romá-
niában élő magyar, valamint Argentínában
élő argentin és magyar fiatalok számára. A
kiírás célja: a székely örmény származású
Czetz János honvédtábornok, továbbá a sza-
badságharc emlékének ápolása az ifjúsági kö-
zösségek támogatása által, valamint ezen sze-
mélyek és közösségek Magyarországgal való
kapcsolatának elősegítése, közösségteremtés.

A pályázati felhívás az alábbi
linken tekinthető meg:

fovarosiormeny.hu/palyazati-leiras

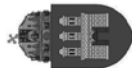

NEKÜNK ÜZEN
CZETZ JÁNOS
HONVÉDTÁBORNOK

FŐVÁROSI ÖRMÉNY
ÖNKORMÁNYZAT

Utjaink: Székelyföldi Honvédtáborok

Budavári
Örmény
Nemzetiségi
Önkormányzat

XV. Kerületi Örmény
Nemzetiségi Önkormányzat

Budapest II. Kerületi
Örmény Önkormányzat

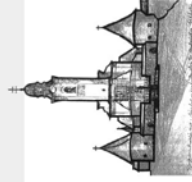
Zuglói Örmény
Önkormányzat

Ferencvárosi Örmény
Nemzetiségi Önkormányzat

XVIII. Kerületi Örmény
Nemzetiségi Önkormányzat

XII. Kerületi Örmény
Nemzetiségi
Önkormányzat

Erdélyi Örmény Gyökerek
Kulturális Egyesület

Programajánló

Fővárosi Örmény Klub

2018. július 19-én, csütörtök 17 órakor

Helyszín: Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség, 1114 Budapest, Orly u. 6.
A műsor szervezés alatt.

Rendezi: A XII. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat

Fővárosi Örmény Klub

2018. augusztus 16-án, csütörtök 17 órakor

Helyszín: Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség, 1114 Budapest, Orly u. 6.
A műsor szervezés alatt.

Rendezi: Budavári Örmény Nemzetiségi Önkormányzat
és a XV. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat

Az Emmaus-i püspök átadja Dragoman Kristóf diáknak a Szent Kereszt ereklyét

(Az Erdélyi Római Katolikus Levéltárak 3. kötetéből)

*Krajcsír Piroska***A magyarországi örmény kolónia és a néprajzkutatás a XIX-XX. század fordulóján – 2. rész**

Az 1887. januári számban a szerkesztők így fogalmazták meg a céljaikat: „az örmény kultúra vívmányait lehetőleg minden ágában bemutatni célul tűzi, közleni fogunk... közérdekű cikkeket az örmény föld és népének, valamint a hazai örményeknek régi és újabb kori állapotáról.”²¹ Azt is tervezték, hogy minden számot örmény melléklettel jelentetnek meg, melyekben ismert külföldi kutatók publikálhatnak. Fontosnak tartották, hogy a lap tartalmát megismertessék az örmény világgal, s ezért az egyes számok örmény változatát a bécsi mechtaristák lapjában, a Handes Amsoryában tették közzé évekig. A fordítást *Govrik Gergely* végezte. (Magyarországon nem volt túl nagy igény az örmény nyelvű Armeniára: mindössze 15 előfizető jelentkezett.) Az Armenia szerkesztői szoros kapcsolatot tartottak fenn a közép-európai - elsősorban bécsi és velencei - örmény kolóniákkal és más örmény újságokkal is, így a Murcs (Kalapács) és a Msak (Földműves) Tbiliszi-ben kiadott lapokkal; az isztambuli Arevelkkel (Kelet), a bécsi Handes Amsoryával, a London-Párizsban kiadott Arménievel és a calcuttai Ara folyóirattal. Ebből következően az Arménia feladatának tekintette, hogy figyelemmel kísérje az anyaországban és más örmény kolóniákban történt politikai, kulturális és gazdasági eseményeket, melyekről a Mi újság az örmény világban? című rovatában adott hírt. Ez az erdélyi örmény kolónia identitása és az örmény diaszpórához tartozása érzésének erősítése szempontjából egyaránt nagyon fontos volt.

A folyóiratban a történelmi, irodalmi, közéleti és nyelvészeti tartalmú cikkek, tanulmányok mellett nagy teret kapott a hazai és anyaországi örmények néprajza, elsősorban az erdélyi örmények folklórja: mesék, panaszdalok, dalok, szokások, ételek, közmondások, találós kérdések stb. közlése. A néprajzi tárgyú cikkeket elsősorban *Pátrubány Lukács*, *Gopcsa László*, *Merza Gyula*, *Molnár Antal*, *Cselingárján Jakab*, *Bányai Elemér* írták. Az Armenia két évtized alatt felkarolt minden haladó örmény eszmét, és hozzájárult ahhoz, hogy az erdélyi örmény - ezzel együtt a magyar - néprajzkutatás hatékonyan meginduljon, s eredményei intézményesen is helyet kapjanak az erdélyi örmények történetében.²²

Herrmann Antal a gyakorlati célokat és a stratégiát is megfogalmazta: legfőbb feladat a népélet tárgyainak összegyűjtése, egy ethnográfiai múzeum, valamint etimológiai folyóirat alapítása. Herrmann példamutató áldozatkészséggel alapította meg Magyarország első néprajzi könyvtárát is, a Társaságnak ajándékozva 1400 kötetes könyvgyűjteményét, melynek nagy része szakkönyv, folyóirat és népköltési gyűjtemények voltak. Érdemes megemlíteni azt is, hogy a könyvtár 1893-ig mindössze 100 kötettel gyarapodott.²³

A Néprajzi Társaság ügye - az Ethnographiában közölt tagjegyzék tanúsága szerint - jóval túlmutatott egy tudósokból álló csoport parciális aktivitásán. Az ország néprajzkutatásának ügye mellé felsorakozott az egész magyar értelmiség.

A tagok sorában voltak többek között a kor legkiválóbb elméi, tudósai, írói: *Jókai Mór*, *Gyulai Pál*, *Mikszáth Kálmán*, *Gárdonyi Géza*, *Tömörkény István* és más neves személyiségek. A Néprajzi Társaság tagjainak a száma fokozatos növekedést mutat: 1898-ban 565, 1899-ben 677, 1900-ban 703, 1903-ban 773 fő. A tagok névjegyzéke mellett közölték a foglalkozást és a lakhelyet is. A Néprajzi Társaság tagjai, illetve az Ethnographiára előfizetők között örmény neveket is találunk: *Szongott Kristóf* (Szamosújvár), *Molnár Antal* (Budapest), *Pátrubány Lukács* (Budapest), *Esztegár László* (Budapest), *Cselingárián Jakab* (Budapest), *Kabdebó Gergely* alispán (Temesvár), *Capdebo György* főszolgabíró (Lippa), *Melich János* (Budapest), *Todorán Endre* (Szamosújvár). Az I. világháborúig előfizetett a folyóiratra az erzsébetvárosi állami elemi iskola és a szamosújvári gimnázium könyvtára is.

A Magyar Néprajzi Társaság első rendes közgyűlésén (1889. október 27.) megválasztották a főbb tisztségviselőket (elnök: *Hunfalvy Pál*, titkár: *Herrmann Antal*, jegyző: *Katona Lajos*), a decemberi ülésen pedig már a szakosztályokat is megalakították. A „népfajok” szerinti 8 szakosztályon belül 22 újabb szakosztály létesült, mely a korabeli Magyarország egy-egy nemzetiségét képviselte. Megalakult az örmény szakosztály is: elnöke *Molnár Antal*²⁴ országgyűlési képviselő (Budapest); előadói: dr. *Pátrubány Lukács*²⁵ budapesti és *Szongott Kristóf*²⁶ szamosújvári tanár voltak.

Az örmény szakosztály ezzel az eseménnyel hirtelen a néprajzkutatás fősodrában találta magát, s az örmény téma is a figyelem fókuszába került. Az Ethnographia 1890. áprilisi számában

Réthy László átfogó tanulmányt jelentetett meg a magyarországi örmények történetéről,²⁷ melyben nagy ívben vázolta fel az örmény jelenlétet a kora középkortól a XIX. század végéig, s elsőként állította össze az örmény származású nevezetes személyiségek névsorát.

Az örmény szakosztály az áprilisi ülésen előterjesztette, hogy a velencei *Szt. Lázár-szigeten* (San Lazzaro) élő *Ghevond Alisán* örmény író és mechitarista szerzetes 50 éves írói jubileumi díszünnepségére küldjenek üdvözlő táviratot magyar és örmény nyelven. *Pátrubány* szerint *Alisán* munkássága azért is becses a magyarországi örmények számára, mert néprajzi jellegű tanulmányában (Sirak) éppen azt a területet érinti, „hol még a XI. században is a hazai örménység bölcsője ringott, a hazai ethnographia szempontjából is kiváló figyelmet érdemel”.²⁸ A Társaság úgy határozott, hogy ezt a táviratot *Pátrubány* fogja átadni az ünnepeltnek, mivel a szakosztály előadója személyes jó kapcsolatot ápol a velencei mechitaristákkal. (A Szent Lázár-szigeten két hónapig kapott magasabb képzést örmény nyelvből, *Alisán* ismerte, sőt levelezett vele.)

A Társaság júniusi ülésén *Pátrubány* az eseményről szóló részletes beszámolóját az Ethnographia az évi júliusi számában teljes terjedelemben közzé is tette,²⁹ és megemlékezett róla az Armenia is.³⁰ Az előadó beszámolójában ismertette a velencei Szent Lázár-szigetnek az örmény művelődésben betöltött kultúrtörténeti misszióját, valamint *Ghevond* (Leó) *Alisán* írói jelentőségét. *Alisán* kimagasló kultúrtörténeti személyiség: mechitarista szerzetes, tanár, író, nyelvész, etnográfus, régész és egyházi író volt egyszerre. *Pátrubány* beszámolt az esemény lefolyásáról, melyen maga az ünnepelt celebrálta

a szentmisét. Utána díszülésen olvasták fel a négy világrészből érkezett 200 üdvözlő táviratot. A Magyar Néprajzi Társaság, valamint Hunfalvy Pál, Herrmann Antal, és Molnár Antal nevében Pátrubány Lukács köszöntötte Alisant, melyre a költő örmény verssel válaszolt. Az ünnepségen jelen voltak a nyugati és keleti egyházak legmagasabb méltóságai, illetve képviselőik, valamint közéleti személyiségek, tudósok, írók, művészek, papok és szerzetesek.

A magyar néprajz legrangosabb folyóirata szinte azonnal reflektált minden figyelemre méltó örmény néprajzi megnyilvánulásra. *Wislocki Henrik* kiemelte, hogy Szongott Kristóf Szamosújvár, a magyarörmény metropolis írásban és képekben című munkájában (1893) a város-történeti értékek mellett - a hűsvét, karácsonyi játékok, népmesék és közmondások közzétételével - megjelennek a néprajzi elemek is.³¹ 1899-ben az E. L. szignóval ellátott írás Szongott A magyarhoni örmény családok genealógiája (1898) című monográfiáját elemzi.³² A szerző a kiadványt azért tartotta korszakos jelentőségűnek, mert „hazai néprajzi irodalmunk egyik igen érezhető hiányosságának már nem halasztható pótlására nyújt alapos reményeket... a hazai örménység már régóta dicséretes szorgalommal dolgozik azon, hogy múltját, ősi hazáját, Magyarországra való beköltözését irodalmilag a magyar közönséggel megismertesse. ... Értjük a magyarországi örménység néprajzi leírását, a hagyományok összegyűjtését, melynek sürgősségére pár évvel ezelőtt Herrmann Antal épp Szamosújvárt mutatott rá nagy hatást keltett előadásában.”³³ A cikkíró értékeli azt, hogy a kutatások révén sok olyan név bukkant elő, amely a további néprajzi kutatást meg-

fogja könnyíteni, hiszen a monográfia vezérfonalul szolgálhat a betelepült örménység foglalkozására nézve, és történelmi folyamatokat tárhat fel a családnevek alakulása tükrében. Ugyanakkor sürgette egy néprajzi jellegű monográfia megírását, és javasolja, hogy az Armeniában indítsanak állandó néprajzi rovatot, mely előmunkálat lehetne egy ilyen kiadvány létrehozásához. Ezért meglepő, hogy az önálló néprajzi kötet kiadása után (Szongott Kristóf: Szamosújvár szabad királyi város monográfiája. Negyedik kötet. A magyarországi örmények ethnographiája, 1903.) sem az *Ethnographia* 1903., sem az 1904. évi számaiban nem találunk ezzel foglalkozó recenziót. (Az is igaz, hogy 1904-1905-ben az Örmény Múzeum létrehozásának ügye foglalkoztatta a néprajzi közvéleményt, s ebben a témában közölt cikkeket az *Ethnographia*.)

A tudományos igényesség az évek során a kutatások és publikációk egyre alapvetőbb követelménye lett. *Gopcsa László*: Örmény regék című 76 oldalas kiadványa (1911) *Berze Nagy Jánostól* meglehetősen szigorú kritikát kapott.³⁴ *Gopcsa Abgar Loanniszjan*: Armenische Bibliothek, Marchen und Sagen című lipcsei kiadványából ültetett át hat mesét magyarra. *Berze Nagy* recenziójában hiányolta, hogy a fordító a gyűjtés helyét, a feljegyző nevét nem tüntette fel, sőt a könyv címét sem közli, amelyből a meséket vette. A mesék maguk ismerős típusok, de nem lehet eldönteni, hogy az örmény éthosznak is jellemzői, vagy keleti mesékből átvett motívumok. *Berze Nagy* János summázata arra utal, hogy a lelkes amatőrködés hagyománya véglegesen a múlté: „Ebből a szempontból is sajnálnunk kell, hogy ez a kis gyűjtemény a tudományos anyagközlés követelményeitől

olyan messze áll³³ Az erdélyi örményeknek most először kellett önmagukat a többi nemzetiséghez viszonyítva megvizsgálni. „Mi az örmény most?” - kérdezhettek joggal a század utolsó évtizedében az örménység szellemi vezetői. Az 1890-es népszámlálási adatokban ugyanis nem jelent meg számszerűen az örmény nemzetiség, mivel az erdélyi örmények anyanyelve ekkor már a magyar volt, vallásuk pedig római katolikus.³⁶ A kolónia lakóinak általános közömbössége miatt az 1885-re meghirdetett országos kiállításra sem tudtak anyagot küldeni, következésképp az örménység nem jelent meg a nagy nyilvánosság előtt magyarországi nemzetalkotó kisebbségként.³⁷

A millennium előtti felfokozott érzelmű közhangulatban az erdélyi örmények két gyakorlati célt tűztek maguk elé: emlékszobor állítását és az ezredfordulós ünnepségek területén egy örmény néprajzi kiállítás megszervezését.

Merza Gyula tanulmányában megfogalmazta, hogy „eljött az örmény közszellem felébredésének ideje”.³⁸ Tervet dolgozott ki arra, hogy a már asszimilált honfitársai miként találjanak vissza örmény identitásukhoz. Programjában több, napjainkban is időszerű pont található, mely az örmény kolóniákban az identitás megőrzésének feltétele. Merza szerint a nemzeti (etnográfiai) önazonosság megőrzésének négy színtere van: a család, az egyház, a kultúra és a közélet. A családban örményül kell beszélni, tisztelni és megtartani a hagyományokat, a családi ereklyéket. A gyermekeknek örmény nevet kell kapniuk. Vissza kell állítani az örmény püspökséget. Ragaszkodni kell az örmény egyházi énekekhez, hagyományokhoz, örményül kell olvasni a templomban az evangéliumot, s kapcsolatot kell tartani a

bécsi és velencei mechitarista rendházakkal. Az örmény etnográfiai egység megteremtése érdekében magyar-örmény irodalmi egyesületet kell létrehozni, amely magyar nyelven művelné az örmény irodalmat, történelmet, nyelvészetet, néprajzot és a többi tudományágat. Az egyetemen örmény tanszéket kell alapítani, tanári állással. A közéletben pedig növelni szükséges az összetartást, kerülni a vizsályt és a pártoskodást. A kolóniából elszármazottakkal tartani kell a kapcsolatot, s erősíteni a kötődéseket a keleti örménységgel. A civil szerveződések, önképzőkörök, énekkarok segíteni és alapítani egyaránt kívánatos. Első lépésként pedig - hangsúlyozta Merza - fontos lenne az ezeréves kiállításon örmény régiségekkel, tárgyakkal igazolni a magyarországi örmények néprajzi jelenlétét. Nagyszabású tervében, mely az örménység életre keltését célozta, Budapest a kereskedelmi, Kolozsvár az armenisztikai, Szamosújvár pedig a kulturális központ szerepét játszhatná - fejtette ki.

Szamosújvár (Armenopolis) főterére egy köztéri, *Verzár Oxendius* alakját formázó bronzszobrot kívántak állítani, mely az örmények magyarországi beköltözésének, illetve Szamosújvár alapításának emlékét hirdetné. A szoborállítás ötlete először 1893-ban kapott nyilvánosságot az Armeniában.³⁹ „Ha minden város vagy megye saját területének történetével összeforrt kimagasló valamely jelesét emlékművekben... megörökíti nemcsak önmagát tiszteli meg, hanem az összhaza iránti tiszteletet is lerója.”⁴⁰ Ezt követően több mint egy évtizeden át többször győzködtek a hazai örményeket a szoborállítás érdekében, melyet közadakozásból kívánták finanszírozni, de sem a kezdeti 24-25 ezer, sem a később megjelölt 12-14 ezer

forintot nem sikerült összegyűjteni. A szoborállítás⁴¹ így végül nem valósult meg.

*Megjelent Barátság 2015. nov. 15.
Folytatjuk*

Jegyzetek

- ²¹ Govrik Gergely, Szongott Kristóf: Előfizetési felhívás. Armenia, Szamosújvár, 1887.1. 2.p
- ²² Herrmann Antal: Az Armenia felélesztése. Szamosvölgye, 1909. 23.p
- ²³ Dr. Pátrubány Lukács (könyvtárőr): Jelentés a Magyar Néprajzi Társaság könyvtáráról. Ethnographia, 1892. 289-291.p
- ²⁴ Molnár Antal (1847-1902) szamosújvári születésű, a jogi egyetemet Kolozsváron végezte. 1870-ben szülővárosának levéltárosa lett, jelentős történetírói munkásságot fejtett ki. Szamosújvár monográfiája c. művéért 100 arany jutalmat kapott. 1871-78 között Szamosújvár egyik országgyűlési követe volt. 1879-től szerkesztette a Magyar Lapok c. politikai napilapot, majd a következő évtől a Magyarország és a Nagyvilág c. képes hetilapot. 1884-től állandó képviselője szülővárosának. 1892-től haláláig a képviselőház jegyzője volt. Az Armeniának 1887-től keletkezésétől munkatársa, szinte minden számban jelent meg cikke.
- ²⁵ Pátrubány Lukács (1861-1926) erzsébetvárosi születésű nyelvész, az örménység kutatója. 1884-ben Budapesten tanári és bölcsészdoktori oklevelet nyert. 1900-ban az örmény nyelvből és irodalomból magántanárrá képesítették. Tanulmányai, nyelvészeti dolgozatai külföldi örmény folyóiratokban és az Armeniában jelentek meg, az utóbbi közölte örmény nyelvű költeményeit is. Fő műve: Örmény tanulmányok (Bp., 1884); Beiträge zur Armenischen Ethymologie (Bp. 1897).
- ²⁶ Szongott Kristóf (1843-1907) marosbogáti születésű armenológus, tanár, szerkesztő. Gyulafehérváron tanári oklevelet szerzett, 1863-tól Szamosújváron gimnáziumi tanár, majd igazgató. 1887-1907 között az Armenia főszerkesztője. Húsz év alatt 387 cikket írt benne.
- ²⁷ Dr. Réthy László: A magyar örmények. Ethnographia, 1890.197-203.p
- ²⁸ Uo.334.p
- ²⁹ Ethnographia, 1890. 332-335.p
- ³⁰ Szongott Kristóf: Alisán Leontius 50 éves írói jubileuma. Armenia, 1890. 225-237.p
- ³¹ Ethnographia, 1893. 4-6. sz.
- ³² Ethnographia, 1899. 240.p
- ³³ E. L.: Szongott Kristóf: A magyar-honi örmény családok genealógiája. Ethnographia, 1899. 240-241.p
- ³⁴ Berze Nagy János: Dr. Gopcsa László: Örmény regék. Ethnographia, 1911. 310.p
- ³⁵ Uo. 310.p
- ³⁶ Gopcsa László: A hazai örmények létszámáról. Armenia, 1892. 334-342.p
- ³⁷ Philarmen: Reflexiók a nemzeti kiállítás ügyében. Armenia 1894.112.p
- ³⁸ Merza Gyula: A magyar örmények ethnográfiai hanyatlásának okairól és azok orvoslásáról. Armenia, 1895. 316.p
- ³⁹ Armenia, 1893. 314-319.
- ⁴⁰ Merza Gyula: A hazai örmények és az ezeréves ünnep. Armenia, 1893. 320-323.p
- ⁴¹ Placsintár-Bárány-Esztegar-Szongott: Emlékszobor Szamosújvárt. Armenia, 1894. 82.p; Esztegar László: A szamosújvári emlékszobor ügyében. Armenia 1894. 201.p; Merza Gyula: Az örmény emlékszobor. Armenia, 1897. 4.p

Magyarörmény hírességeink

Emléktábla avatás az Örmény Katolikus Templomban 2018. 05. 20-án

Kedves Barátaink!

Egy új örmény kulturális identitásörző esemény tanúi lehetünk. Ma a *Híres magyarörmények tablója* felavatására kerül sor, amelyet a XII. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat megrendelésére *Pál János* festőművész, grafikus készített el, s amely ma a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség tulajdonába kerül, ajándékozás jogcímén.

Az identitás igen sokrétű, a hazai erdélyi örményeknél ez azt jelenti, hogy a szülőföldünk Erdély, nemzetiségünk magyar (magyarörmény), kulturális identitásunk erdélyi örmény, hitéleti identitásunk örmény katolikus, melyeket együtt egyénenként és közösségként élünk meg.

A közösségünk akaratából létrejöttek 1994-ben az örmény önkormányzatok és civil szervezetek, elsőként az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület.

dr. Issekutz Sarolta, Dávid Krisztián

Képviselői feladatunk és törvényi kötelezettségünk ezen identitások megőrzése, kutatása, fenntartásának biztosítása, tehát a közösség összefogása, bővítése, a szuny-

Fülöp Ákos atya, mögötte balról Pap János, Hegedüs Annamária, Béres L. Attila

nyadó erdélyi örménység számára a kultúránk megismertetése, megmentése, közösségünk nagyjainak megismertetése.

Hogyan tettük eddig? Az Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek 1997-ben történt beindításával és terjesztésével (hazánkban és őshazánkban – Erdélyben, magán-személyek és szervezetek, közgyűjtemények számára), a Fővárosi Örmény Klub rendezvényeivel 1996 óta, az Erdélyi Örmény Múzeum könyvsorozat beindításával (25 kiadvány), számtalan kiállítás megrendezésével, közösségi találkozók, konferenciák, kulturális hetek megszervezésével, barangolásokkal Erdélyben, szobrok, emléktáblák állításával, egyházi

és világi gyűjtemények restaurálásával, templomok és temetők felújításával, gyűjtemények (egyházi és világi) kialakításával, genealógiák kutatásával és megjelentetésével, a Magyarörmény Tudástár ingyenes online felület mostani elindításával, mindenki számára.

Ma egy új identitásörző forma szemtanúi lehetünk: az erdélyi örmény származású hírességeink jó részét arcképeik által ismerhetjük meg Pál János festőművész ecsete nyomán, melyhez egy kis katalógus tartozik az életrajzokkal. A tabló az örmény katolikus templom (Bp. XI. Orly u. 6.) előterének falán tekinthető meg. A rövid életrajzokat tartalmazó katalógust *Hegedűs Annamária* elnök állította össze.

Azt tudjuk már, hogy a hazai erdélyi örmények és az őshazában - Erdélyben maradt magyarörmények is egy nagy család tagjai vagyunk, tehát ez egy családi tabló, amely sokak számára (már ismerten) a családtagok képét is ábrázolja. Vagy tudja, vagy nem tudja, de biztosan - a családfákban bogarászva – mindenki megtalálhatja hozzátartozóját.

Az *Issekutz* családfában 132 családnév található *Gudenus János József* genealógiája alapján. Ezek közül megemlítendő

a tablón látható *Kiss Ernő* aradi vértanú, *báró Dániel Ernő* miniszter, a *Jakabffy* család, *Hervay Gizella* költő, *Lászlóffy Aladár* költő és író, *Lászlóffy Csaba* költő és író, *id. Dr. Issekutz Béla* gyógyszer-tan professzor, kutató, akadémikus.

Köszönet a XII. kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzatnak ezért a szép kezdeményezésért. Kérjük, hogy kutassanak tovább, mint mindenki, hogy büszkén mutathassuk meg magunkat, hírességeinket, a magyar kultúra és történelem nagyjait. *Úgy legyen!*

dr. Issekutz Sarolta, az EÖGYKE elnöke

Híres magyarörmények tablója

Hősök, politikusok

Boldog Bogdánffy Szilárd Dr., titkos püspök

Czetz János tábornok

Kiss Ernő altábornagy, aradi vértanú

Lázár Vilmos ezredes, aradi vértanú

Pongrácz Gergely '56-os hazafi, Corvin köz

Pongrácz Ödön '56-os hazafi, Corvin köz

báró Dániel Ernő kereskedelmi miniszter

Gajzágó Salamon Állami Számvevőszék

első elnöke

Gorove István külügyi államtitkár, földm. és ker. miniszter

Iványi Béla földművelésügyi miniszter

Jakabffy Elemér orszgy. képvis., Orsz. Magyar Párt elnöke

Jakabffy Károly államtitkár, vezérigazgató

Kristóffy József belügyminiszter

Lukács Béla kereskedelemügyi miniszter

Lukács György vallás- és közoktatásügyi miniszter

Lukács László pénzügy- és belügyminiszter, miniszterelnök

Szilágyi Dezső igazságügy-miniszter, képviselőház elnöke

Urmánczy Nándor orszgy. képviselő

Művészek

Agárdy Gábor színművész, ikonfestő

Barcsay Jenő festőművész

Bánffy György színművész, orszgy. képviselő

Brassai (Halász) Gyula fotó- és filmművész, festő

Flórián Antal színművész

Gross Arnold grafikusművész

Hollósy Kornélia operaénekesnő

Hollósy Simon festőművész

Kacsóh Pongrác zeneszerző

László Magda operaénekes

Lukács Miklós karnagy, operaigazgató

Moldován Stefánia operaénekes

Nákó Berta festőművész

Szervátiusz Tibor szobrászművész

Tutsek Piroska operaénekes

Viski János zeneszerző

Írók, költők

Ady Endre költő

Bányai Elemér – Zuboly, író

Czárán Gyula földbirtokos, a turizmus apostola

Csiky Gergely színműíró

Dávid Csaba író, műfordító

Hervay Gizella költő, író, műfordító

Lászlóffy Aladár író, költő

Lászlóffy Csaba költő, író

Tarján Tamás irodalomtörténész, színikritikus

Tudósok, kutatók

Felvinczi Takács Zoltán orientalista, művészettörténész

id. Dr. Issekutz Béla orvos, gyógyszerész, akadémikus

Katona Tamás történész, műfordító, orszgy. képviselő

Pattantyús-Ábrahám Géza gépészmérnök professor

Roska Márton régész, egyetemi tanár

Híres magyarörmények tablója

A gyergyói hurutos laskalevest kiáltották ki a legjobbnak a Ceglédi Laskafesztiválon

A jobbnál is jobb, Mindenek fölötti-díjat hozott el a gyergyószentmiklósi főzőcsapat a hét végén tartott, 11. Ceglédi Laskafesztiválról – örmény étellel, hurutos laskalevesel nyűgözte le a neves gasztronómiai szakemberekből álló zsűrit *Zsigmond András* szak és legénysége. A gyergyói hagyományos ételt a fesztiválózó is megkóstolták, de 35 literből nyilván nem jutott mindenkinek – őket itthoni ételkóstolásra invitálta meg a gyergyói küldöttség.

Amint a fesztivál nevéből is következtethető, a tészta és ételek kapta főszerepet a hétvégi, ceglédi főzőversenyen.

Testvérvárosként Gyergyószentmiklós is benevezett a megméretetésre; a hivatali alkalmazottakból álló csapat élére *Zsigmond András* éttermi szakácsot kérték fel. Hurutos laskalevesrel szálltak versenybe, és mint mesélik, nem egyedülként készültek ezzel a fogással.

A Kárpát-medence számos településéről részt vevő, közel 100 csapat között még egy készítette el az örmény eredetű ételt. Hogy a konkurens csapatnak hogyan sikerült a főztje, erről nem számoltak be a gyergyóiak, azt viszont örömmel újságolták, hogy az általuk főzött leves lenyűgözte az ítéskéket.

Zsigmond András elmondása szerint az eredményhirdetésnél a zsűri mindenek fölöttinek kiáltotta ki készítményüket, és különdíjjal jutalmazták a csapatot. „Ez hatalmas siker” – mondta lapunknak *Zsigmond András*, hozzátéve, hogy az elismerés annál is inkább értékes, mert neves gasztronómiai szakemberektől érkezett.

A főzőversenyen *Kocsis Zoltán* konyhafőnök, mesterszakács; *Nótár László* gasztronómiai szaktanácsadó, séf; *Nagy Róbert* kreatív séf és *Andriska István* sztárséf döntött az ételek rangsoráról – részletezte a gyergyói szakács, aki külön megítéltetésnek is örvend: a séfek közötti ver-

A gyergyószentmiklósi főzőcsapat. A zsűri különdíját nyerték el főzöttjükkel (Fotó: Fórika Krisztina/Facebook)

senyen ugyanis őt is kóstolásra kérték fel a zsűritagok.

A szakmai elismerés mellett a fesztiválózó jutalmát is bezsebelték a gyergyóiak, mint mondják, aki csak részesült a 35 literes adagból, mindenki dicsérte az általuk készített, egyébként kizárólag házi alapanyagokból főzött hurutos laskalevest. Akinek ezúttal nem jutott az ételből, az egyelőre szívélyes meghívást kapott Gyergyószentmiklósról, ahol a győztes leves mostantól vendéglői étlapról is megrendelhető.

A rendezvényről

A Laskafesztivál Cegléd nyáririndító fesztiválja. A rendezvényt éveken keresztül

Cegléd étkezési hagyományának életben tartására hozták létre. Célja az is, hogy az érdeklődők megismerkedjenek a ceglédi laska elkészítésének módjaival, megköszönljék a főzőverseny legjobb helyezetteinek egyedi receptje alapján készült ételeket – olvasható a fesztivál honlapján. A gasztronómiai rendezvényt idén június 8–10-e között tartották, összevontan

a Nemzeti Vágta Ceglédi Előfutamának programjaival.

Pethő Melánia
2018. június 11.,

(Ezt a cikket a Székelyhonról másolták: <https://szekelyhon.ro/aktualis/a-gyergyoi-hurutos-laskalevest-kialtottak-ki-a-legjobbna-a-cegledilaskafesztivalon>)

Molnár Rajmond

Nyolc kutató foglalta össze Székelyföld egykori hadtörténetét – Szépvízen mutatták be a kiadványt (részlet)

A határvédelem évszázadai Székelyföldön című tanulmánykötet bemutatóját tartották vasárnap délután a szépvízi *Dajbukát*-házban.

Szépvíz polgármestere köszöntőbeszédében kiemelte, a tanulmánykötet egy hiánypótló tudományos munka, amely megjelenéséhez nyolc személyből álló tudóscsapatra volt szükség. Korokon átívelő, ezer esztendő óta tekintő tanulmánykötet született. Valós történelmi tényekre támaszkodva az Árpád-kortól a második világháborúig mutatja be Székelyföld hadtörténetét – mondta. “Ez a könyv (azért jelent meg, hogy) szellemi alapját képezze a majdani szépvízi Székely Határőr Emlékközpontnak, amelyet a *Dajbukát*-házban szándékszanak létrehozni a jövőben.

„Hiánypótló munkával gazdagodott a magyar történelemtudomány” – szölte a jelenlévőkhöz *Potápi Árpád János*, a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára. Kiemelte, az elmúlt évszázadok nehézségei és minden balsors

ellenére ez a nép kitartott, s bár a történelmi Magyarország területe kétharmadára csökkent, a népesség egyharmada határon kívülre rekedt, a nemzet ma is él. Ma is egy olyan Magyarországon bízhatnak, amely kormányja mindent megtesz annak érdekében, hogy a határon kívül élők megtudják tartani magyarságukat, gyermekeik magyar iskolába járhassanak, az életüket teljes értékűen, magyarként élhessék meg – fogalmazott.

(Ezt a cikket 2018. június 03., a Székelyhonról másolták: <https://szekelyhon.ro/aktualis/nyolc-kutato-foglalta-ossze-szekelyfold-egykori-hadtortenetet-n-szepvizen-mutattak-be-a-kiadvanyt>)

Humor... Humor... Humor...

Két hulla sétál a temetőben, az egyik sírkövet cipel a hátán. Megkérdezi a másik: – Minek cipeled azt a sírkövet?

– Manapság az ember nem sétálhat az iratai nélkül...

Haraga Attila Kálmán

Az elfelejtett/eltűnt magyarörmény katolikusok nyomában

Immár lassan 150 év is eltelt azóta, hogy a Kárpát medencében 340 éve letelepedett örményeknek már nem őseik nyelve, hanem a magyar lett az anyanyelvük (1870-es évekre). „*Az erdélyi örmények a 18. és 19. századok során messzemenően integrálódtak a magyar társadalomba – anyanyelvük és öltözködésük a magyarral lett azonos*” (Kránitz Péter Pál: Demográfiai változások az erdélyi örmények körében... REGIO 24. évf. 2016 1. szám 284. old.). Európában olyan népnél is látjuk, hogy saját anyanyelvük elveszett és más nyelvet beszélnek már, akik még nem túl messze vannak az őshazától pl. az írek egy része. A XVII. században Kárpát-medencébe érkezett örményeket pedig majdnem ezer év és több ezer km távolság választja el az őshazától, miért várják el németek tőlük a nyelv ismeretét, ami ráadásul a nyugatörmény dialektus egyik mára kihalt változata volt?

Amikor az örmények Erdély földjére Moldvából az 1600-as évek végén a katolikus Egyházzal még „nem egyesülteként” érkeztek, saját püspökkel, *Minas Zilifdareannal*, és családos papokkal jöttek. Az egyesülés után „*örmény szertartású római katolikusok*”-ként lettek nyilvántartva. Mivel az első és egyetlen örmény katolikus püspök, *Oxendius Verziurescu* (1655-1715) halála után

nem sikerült új püspököt szenteltetni az örményeknek, mindmáig latin szertartású püspök kormányozza őket. *Mária Terézia* óta pedig gyakorlat lett a Kárpát medencében - az örmény hagyományokat háttérbe szorítva - a cölibátus. „*1743-tól kezdve csak papok fiai vagy leányai gyermekeiről van szó: miből következik, hogy a nőtlenség a hazai örmény papok közé Mária Terézia uralkodásának első éveiben hozatott be*” (Szongott Kristóf Monográfiája I. kötet 356. old), így számos papi hivatást választó örmény származású inkább latin szertartásban szentelődött, mivel több lehetősége volt plébánosként szolgálni, a 4 örmény szertartású plébánia helyett, egy részük pedig szerzetes lett. Az örmények a kezdeti 5 településhez képest szétszóródtak az országban, a hitéletüket pedig az adott település

Várakozás. A jobb alsó sarokban Haraga Attila Kálmán (Szamosújvár 2018. június 16.)

egyházközségében élték meg, így többen részben vegyes házasság révén is, részben pedig más okokból protestánsokká váltak, közülük többen lelkészek lettek, a többiek pedig latin rítusú (római) katolikusokká váltak. Örmény katolikus pap hiányában a szórványpasztoráció elmaradt, új plébániák nem jöttek létre, esély sem maradt tovább vinni a tradíciót. Az első világháború után a kiszakított területeken a következő a helyzet: **„A két világháború között ugyanis nem kevesebb, mint 131 erdélyi és partiumi településen éltek kisebb-nagyobb örmény közösségek, míg örmény lelkész ezeknek csupán töredékén végzett szolgálatot”** (Kránitcz Péter). A II. világháború után a megkisebbedett Magyarországon is akadályokba ütközött az örménykatolikus pasztoráció, csak Budapesten sikerült egy önálló örménykatolikus lelkészséget fenntartani, amely ma az Orlay utcában található.

Ma vajon miért nem fontos sokaknak az örmény katolikus származás és a megmaradás? A válasz többek közt: 1. Ha nem

ismernek valamit, hogyan érdeklődjenek utána? 2. Származásuk sokaknak már homályba vész, a vérvivataros idők - ami a XX. századot jellemezte - igencsak megtépázták a családokat, és ez „eltűnéshez” vezetett. 3. Magyarország területe jóval kisebbé vált, Budapesten főleg az erdélyi származású örménykatolikusok egy új egyházközséget alapítottak az 1920-as években, de sajnos még ebben az egyházközségben is az 1990-től napjainkban is zajló kisebb-nagyobb viszályok még inkább megtépázták a létszámot.

Becslések szerint Magyarországon kb. tizenötezerre tehető a magyar anyanyelvű örmény származásúak száma, egy jó részük római katolikus templomban lett megkeresztelve, Erdélyben pedig a hivatalos 700 körüli örménykatolikuson kívül megközelítőleg még 4000-5000 magyar-örmény katolikus lehet. Mivel magyarul beszélő örménykatolikus pap nincs, a hívek pasztorációját latin rítusú (római) katolikus birítusú papok látják el (kettő Erdélyben egy Budapesten), így lassan eltűnik az örménykatolikus identitástudat, ha nem történik változás.

Magyarországi vonatkozásban időnként lehetne tartani örmény katolikus misét több vidéki helyszínen is. Nagyobb számban Siófok, Debrecen, Kecskemét, Szeged, Miskolc, Kaposvár, Székesfehérvár, Veszprém, Győr, Pécs, főleg latin rítusú; Újfehértó, Nyíregyháza, Hajdúdorog bizánci rítusú magyar-örmény katolikusok élnek. De mindenekelőtt az egyházi életet amennyire lehetséges, mentesíteni

Szamosújvár 2018. június 16. Búcsús szentmisén

Gyergyószentmiklós 2018. június 17. – Az örmény kultúrházban (jobbról) Puskás Attila Barna kiállításának megnyitóján, Esztergály Jánossal

kellene a politikától, azaz hitéleti alapon megszervezni, mivel jelenleg az örmény nemzetiség önkormányzati pénzszerzési és megélhetési lehetősége megmérgezi az egész örmény kérdést, és a magyarörmény katolikus hitélet kibontakozását is hátráltatja. Örmény ajkúak nemzetiségi alapon tartanának igényt a budapesti katolikus ingatlanra, miközben egy részük nem is katolikus vallású, még az örmény nyelvű katolikus misén is kevesen vesznek részt közülük, idén a genocídium évfordulóján az isztambuli örménykatolikus plébános örmény nyelvű miséjén is alig voltak.

Az örménykatolikus tradíció szír, bizánci és latin rítusból átvett elemekkel is gazdagodott és vált ez által még egyedibb értékévé, ezért is

érdemes lenne azt magyar területen magyarul megpróbálni újból felvirágoztatni, magyarizációval is közérthetőbbé, még vonzóbbá tenni és annak egyházi naptárát is magyarul is közkincsé tenni. Szép dolog, hogy némelyeknek a kultúra megőrzése, a gasztronómiai hagyományok fontosak, de az igazi megmaradás és identitás összefügg a hittel és annak megőrzésével, továbbadásával. Magyarörményként is tovább kellene élni az ősi hitet, méltán emlékezve arra, hogy az örmények voltak az első, hivatalosan királyostól kereszténységre tért nép.

Erdélyben a két nagyobb létszámú egyházközségen kívül (Szamosújvár és Gyergyószentmiklós) még más kisebb létszámú magyarörmény csoportok is vannak: Csíkszereda és környéke kb. 100-150 a csíkszépvízi egyházközségből kerültek át, Kolozsvár, Torda, Dés, Székelyudvarhely, Marosvásárhely és környéke. További szórvány Bánffyhunyard, Nagyvárad, Élesd, Zilah, Brassó, Torda, Arad, Gyergyóditró, Sepsiszentgyörgy, valamint Nagybánya, ahol

Szamosújvár 2018. június 16. – A Világosító Szent Gergely búcsús mise után a kultúrházban Szongoth Gábor Szongott Gergelyről szóló előadásán

kisebb létszámban, de még létezik az örmény származás tudata.

Az önazonosságot örmény származásúként nem könnyű megtalálni. Magyarországon 2004-ben Budapesten kánonjogot (egyházjog) tanuló egyetemistaként ismerkedve, mint örményszármazású az örményekkel, Örményországból 1990 után ide telepedettől elhangzott vélemény alapján „nem vagy örmény, mert nem beszéled a nyelvet”. Ezt a véleményt a mostani Országos Örmény Önkormányzat elnöke *Serkissján Szeván* 2014 november 7.-én is ismertette. Ez alapján mi, akik több mint 300 éves múlttal rendelkezünk a Kárpát medencében, nevünk, származásunk által igazolva nem formálhatnánk jogot az örmény katolikusságra sem, bár az örmény nyelvű misét a keleti örményt beszélők sem értik. Azonban a Keleti Katolikus Egyházi Törvénykönyv CCEO alapján GYAKOROLHATJUK örménykatolikus hagyományainkat, és a II. Vatikáni Zsinat megengedi az anyanyelv használatát (a mi esetünkben a magyart), ahogy az imák Budapesten, Szamosújváron és Gyergyószentmiklóson is így hangzanak el, mint pl. most a szamosújvári búcsún

is. Ami az ünnepeket illeti, vannak egyes eltérések, de a katolikus egyházban, így a görögkatolikusok és örménykatolikusok is Karácsonyt decemberben és a Vízkereszt ünnepét január 6-án ünneplik, ellentétben az apostoli örményekkel, akik Karácsonyt januárban ünneplik. Magyarországon és a határon túl is némely katolikust az örmény Karácsony meglepetészt, de aki katolikus az nem ünnepel kétféle szokás szerint, mert önazonossági zavarba kerül.

Nem elhanyagolható tény, hogy vannak olyan örmény származásúak, akik református felekezethez tartoznak, köztük még lelkészek is, időnként megjelennek búcsún vagy más rendezvényeken, létszámuk 100-300-ra tehető. Vajdasággal, Felvidékkel és Kárpátaljával együtt akár 10-15 ezer magyarörmény *katolikusról* lehetne beszélni a Kárpát medencében a jelenlegi töredékszám helyett.

A magyarörmény vértanú latin rítusú katolikus püspök, *Boldog Bogdánffy Szilárd* élete is bátorító kell legyen a hit megéléséhez, aki inkább vállalta a szenvedést, mintsem hogy Jézus árulója legyen.

(A szerző katolikus teológiát végzett magyarörmény újságíró)

Minden vasárnap elhangzik az örmény templomban

Alighogy államvallássá lett a kereszténység a III. és IV. század fordulóján Örményországban, a keresztények között dúltak a nagy hitviták. Arianizmus: Krisztus csak ember volt, teremtmény. Nesztorianizmus: Krisztus istensége és embersége szétválik. Monofizitizmus: Krisztus csak Isten. Valószínűleg az emberek, mivel sokan mindent meg akarnak magyarázni, különféleképpen okoskodtak. Evvel a kifejezéssel – „Krisztus Istenünk” – tán a monofizitáknak akarnak kedvezni? – Nem hinném, hisz az ének szövege az előzőekben utal az emberré válásra is. Az örmény apostoli egyházat ugyan hivatalosan monofizitának tartják, de valószínűleg azért, mert a perzsák elleni háború miatt nem tudtak 451-ben részt venni a kalcedoni zsinaton, mely elítélte a monofizitizmust. Gyakorlatban a teológiája mindig közel járt a katolicizmushoz!

dr. Sasvári László

Az uzoni Temesváry-kastély

Feltehetően a 19. század második felében épült. Az egykori kocsibehajtó oszloppainak hátoldalán a **TJ** monogram (minden bizonnyal *Temesváry János* nevének kezdőbetűi) és az 1924-es évszám olvasható.

Az épület fő- és kerti homlokzata egymástól teljesen eltérő stílust képvisel. A kapuzat díszül szolgáló női és a férfi mellszobor a két homlokzat kialakítását is jelképezi. Az egyszerűsége, szimmetriára törekvő, historizáló főhomlokzat, mely a férfi princípium jelképe, neoreneszánsz és klasszicizáló elemekkel épült, és egy romantikus udvarház képét mutatja. Középtengelyében pillérekre támaszkodó timpanonos portikuszt alakítottak ki, melynek orommezéjében a család címere helyett a hit szimbólumai, a lánegő Krisztus-szív, a horgony és a kereszt látható, valószínűleg azért, mert 1911-ben a Temesváry család nemességet szerzett, de a királyi könyvek tanúsága szerint címerhasználati jogot nem kapott.

A rendszerváltás után a Temesváry család leszármazottai visszaigényelték a kastélyt és a hozzá tartozó birtokot, így 2000-ben, a Kolozsváron élő *Nagyosy Zoltán* tulajdonába került.

Az épületben jelenleg a Temesváry János (1880-1947) nevét viselő óvoda működik. A kúria egykori kertje az óvodások számára játszótérként szolgál.

A Temesváry család tagjai az uzoni temetőben álló családi kriptában vannak eltemetve. Az épületet *Gerlőczy Mariette* 1976-ban történt Magyarországra való áttelepülésekor a falu közösségé-

nek adományozta, hogy ravatalozóként használják. A rendszerváltást követően ott helyezte el az eredetileg Kolozsváron, a Házsongárdi temetőben örök nyugalomra helyezett Temesváry (IV.) János földi maradványait.

Napjainkban az elmúlt évtizedek beavatkozásainak nyomai fogadják az egykori nemesi porta látogatóit: a közel épült tömbházak, betonelemekből összeállított kerítés és a kocsibehajtó kapulábait díszítő férfi és női mellszobor csonkjai. Az udvarba lépve azonban a nemrég szépen felújított kastélyocska látható, amely ellensúlyozza az első benyomást.

Forrás: Wikipedia

„Ha együtt indultok, úgy menjeteK végig.
Ne hagy el társaid, akármi történik!”

Czárán Gyula

„Élő emlékezet” – Örmény származású családok

Marosvásárhelyen – 12. rész

ZAKARIÁS CSALÁD

Chontikár CSÁSZÁR ZACHARIAS

ZAKARIÁS (*Gyimesbükk, 1843 –

†Gyimesbükk, 1905) - kereskedő

Felesége: DÁVID KATALIN (*1846 –

†Gyimesbükk, 1929)

Gyermekeik:

(1) **István** (*1869 – †1924)

(2) **Margit** (*Gyimesbükk, 1871 – †
Marosvásárhely, 1952)

Férje: DAJBUKÁT ISTVÁN (*1860 –
†1933)

Gyermekeik:

(2.a) **Erzsébet**

(2.b) **Margit**

(2.c) **Jakab**

(3) **János** (*1873 – †Gyimesbükk, 1938)

Felesége: BOGDÁN MARISKA

Gyermekeik:

(3.a) **Magdolna** (*1906 – †2002)

(3.b) **Dezső** (*1909 – †2001)

(3.c) **László** (*1910 – †1992)

(3.d) **Katalin** (*1913 – †2013)

(4) **Ferenc** (*1875 – †Gyimesbükk,
1936)

Második felesége: ANTOK MÁRIA

Nevelt gyermekük: **Zakariás Magdolna**

(5) **Róza** (*1877 – †1936)

(6) **Katalin** (*Gyimesbükk, 1879 –
†Marosvásárhely, 1958)

Férje: SCHÜLE VIKTOR (*1868 –
†Marosvásárhely, 1944) – mozdony-
vezető

Gyermekeik:

(6.a) **András** (*Gyimesbükk, 1905 –
†Marosvásárhely, 1987), kisiparos

Felesége: CSÁSZÁR PIROSKA

Gyermekeik:

(6.a.1) **Márta**

(6.a.2) **Pál Péter**

(6.a.3) **József**

(6.a.4) **Ágnes**

(6.b) **István** (*Gyimesbükk, 1910 –
†Budapest) - kisiparos

Gyermekei:

(6.b.1) **Mária**

(6.b.2) **György**

Magyarországon élnek

(6.c) **Katalin** (*Gyimesbükk, 1912 –
†Marosvásárhely, 2006) - zongoratanár

Férje: FERENCZ LAJOS (*Gyergyó-
szentmiklós, 1910 – †Marosvásárhely,
1948)

Gyermekeik:

(6.c.1) **László**

(6.c.2) **Borbála**

(7) **Anna** (*1881 – †?)

(8) **Lukács** (*1884 – †1922)

(9) **György** (*1887 – †1952)

*Császár Zacharias Zakariás és
neje Dávid Katalin*

Dajbukát István és felesége
Zakariás Margit

Schüle Viktor és felesége szül.
Zakariás Katalin

Schüle Viktor és felesége szül.
Zakariás Katalin, gyermekeik:
András, Katalin, István

Ferencz Lajosné szül.
Schüle Katalin és férje
Ferencz Lajos

Adatközlő: Kádár (Ferencz) Borbála)

Kádár Csongor, Kádár Zoltán, Kádár
Borbála, Kádár Balázs, Kádár Botond,
Kádár Orsolya

DÁJBUKÁT (DÁLYAY) CSALÁD

DÁJBUKÁT ISTVÁN (*Csíkszépviz,
1860 – †1935) - kereskedő

Felesége: ZAKARIÁS MARGIT (*1871
– †Marosvásárhely, 1952)

Gyermekeik:

(1) **Erzsébet**

(2) **Margit**

(3) **Jakab** (*Gyimesbükk, 1897 – †Ma-
rosvásárhely, 1979) - örmény keres-
kedő, Csíkvármegyei főszámvevő,
EMKE pénztáros (Izd. EMKE 1912 évi
Kolozsvár-i közgyűlés Jelentését, össze-
állította Sándor József udv. tanácsos)

Felesége: ÖRY JOLÁN (*1900 - †1983)

Házasságkötés: 1922

A világháborúban szerzett érdemeiért Dajbukát Jakabot 1943-ban „Vitéz Dályai Jakab” néven vitézzé avatják, Ezt követően leszármazottai felveszik a Dályai családnévet. A Gyimesbükkön élő családot 1949 márc. 2-án kitelepítik, kényszerlakhelyre költöztetik. Marosvásárhelyen a Munkácsy Mihály (ma Fenyő) utca 26., majd a 23. sz. alatti ház egyetlen helységében élnek. A kényszerlakhelyen való tartózkodást 14 év után, az 1963 évi amnesztia oldja fel. Vagyonától megfosztott család megélhetését, gyermekei tanítási

költségeit az apa rakodómunkás béréből, alkalmi munkavállalással biztosítja, amit Iklandon tartott méhészetének szerény jövedelméből igyekeznek kiegészíteni.

Gyermekeik:

(3.a) István (*Gyimesbükk 1923 – †2007, Marosvásárhely) - mezőgazdasági technikus, Mezőcsáváson, Nyárádszeredában és Marosvásárhelyen éltek.

Felesége: SZABÓ GABRIELLA (*1928 - †2014) - tanítónő

Házasságkötés: 1951

Gyermekeik:

(3.a.1) István (*1952-)

(3.a.2) Éva (*1957), Marosvásárhelyen élnek.

(3.b) Gábor (*Gyimesbükk, 1925 – †Marosvásárhely, 2001) – jogász

Felesége: VARGA ÉVA (*1928 – †2008)

Házasságkötés: 1956

Gyerekeik:

(3.b.1) Beatrix (*Marosvásárhely, 1957-)

(3.b.2) Péter Pál (*Marosvásárhely, 1963 – †Marosvásárhely, 1979)

(3.c) Jolán (*Gyimesbükk, 1927 – †Brassó, 2002)

Férje: GLANTZ SÁNDOR

Gyermekekük:

(3.c.1.) Marietta (*Brassó, 1950– †Brassó, 2000)

(3.d) MARGIT (*Gyimesbükk, 1936) - építész

Férje: KOLLÁR ISTVÁN (*Dicsőszentmárton, 1930 – †Marosvásárhely, 2014) - építész

(3.e) Pál Péter (*Sopron, 1945) - bukaresti egyetem, matematikus

Felesége: BEREZKI TERÉZIA ANNA (*1945) - tanár

Felhasznált irodalom:

Magyarország tisztii cím és névtára, Fekete Árpád: Örménymagyarok a Sóvidéken.

Adatközlő: Kollár (szül. Dályay) Margit

Dájbukát Jakab

Vitéz Dályai Jakab

Dájbukát Jakab és felesége:
Dájbukát Jakabné szül. Öry Jolán

Humor... Humor... Humor...

– Apa, az ott egy halászhajó? – Nem kisfiam, az egy yacht. – És hogy kell írni, j-vel, vagy y-nal? – És h-val, vagy ch-val? – Hát jobban megnézve mégiscsak halászhajó...

Pistike hazamegy az évfázóról. Megkérdezi az anyja: – Milyen lett a bizonyítványod? – Katonás! – Az meg milyen? – Egy-kettő! Egy-kettő! Egy-kettő!

SZÁVA CSALÁD

Csíkszépvízi **IZSÁK (SZÁVA) ISTVÁN** (*Szépvíz, 1770 – †Szépvíz, 1852) - kereskedő, járási tanácsos

Felesége: **KOPACZ (OSZKERICS) KATALIN** (*1782 - †1836)

Házasságkötés: 1801, Gyergyó

Gyermekeik:

(1) **Kristóf** (*1802 - †1888)

(2) **Anna** (*1804 - †1858)

(3) **Gergely** (*1805 - †1902)

(4) **Antal** (*1807 – †1854)

(5) **János** (*1809 – †1810)

(6) **Péter István** (*1811 - †1812)

(7) **István Pál** (*1811 - †1875)

(8) **Mariám** (*1813 - †?)

(9) **Margit** (*1815 - †?)

(10) **Lukács** (*1816 – †1816)

(11) **Katalin** (*1816 – †1816)

(12) **János** (*Szépvíz, 1822 – †Szépvíz, 1900)

Felesége: **DAJBUKÁT KATALIN**

Házasságkötés: 1858

Érettségi után jogot végez Szebenben. 1865 – Szépvízen megyegyűlési képviselő. Csíkmadarason előbb földterületet bérel, majd megvásárolja, nagybirtokos és borvíz fürdő tulajdonos lesz,

Gyermekeik:

(12.a) **István** (*1859 – †1931)

(12.b) **Antal** (*1861 – †1861)

(12.c) **Kristóf** (*1862 - †1934)

(12.d) **János** (*1863 – †1930)

(12.e) **Gergely** (*1865 – †1865)

(12.f) **Katalin** (*1866 – †1913)

(12.g) **Antal** (*Csíkmadaras, 1870 – †Csíkszereda, 1965 - Csíkmadarason temették)

Budapesten jogot tanul, 1944-ig törvényszéki bíró Csíkszeredában

Felesége: **FEJÉR ILONA** (*Erzsébetváros, 1886 – †1989)

Gyermekeik:

(12.g.1) **Antal** (*1909 - †1982) - ügyvéd

(12.g.2) **János - Zoltán** (*Szépvíz, 1916 – †Szépvíz, 2001) - orvos, egyetemi tanár

Kolozsvári Ferencz József Tudományegyetemen szerez orvosi oklevelet, 1942-ben sebész - műtői bizonyítványt nyer. 1944-es mozgósításkor a 27. Székely Könnyű Hadosztály egészségügyi osztályához osztják be, sebészi minőségben. Hadifogságba esik, a Focsan-i hadifogolytáborból 1946-ban engedik haza.

Dr. Száva János Zoltán egyetemi docens 1949-től a Marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem Ortopédia-Traumatológia-Gyermeksebészet tanszék vezetője, egyetemi tanár nyugdíjazásáig (1982), az Ortopéd Klinika konzultáns professzora 1995-ig. Tudományos doktori fokozatot nyer 1961-ben. Érdemes professzor címet nyer 1971-ben.

Főbb munkái:

Mozgásszervek sebészete – tanulmány 1950, *Ortopédia és Traumatológia*, 1977, Marosvásárhely, *A gyermekkor sebészete és traumatológiája*, 1978, Marosvásárhely, *Dagantok*, 1953, Marosvásárhely, *Hasnyálmirigy sebészete*, Marosvásárhely, *Gyermeksebészet és urológia*, 1977, Marosvásárhely.

Európában másodikként végez csípőprotézis műtétet (1950-ben). Úttörő munkát végez a részleges és teljes csigolyakiirtás és a gerinc statikájának helyreállításában eredeti

technikával (létra – oltvány módszer), illetve daganatos csigolyák eltávolítása (vertebrectomia) és pótlása protézissel és létra - oltvánnyal. *Zentralblatt für Chirurgie 1959 műtét közben* - erről a technikáról készült filmet több külföldi kongresszuson is bemutatták (CD változata ma is létezik). Több mint 120 szakközleménye hangzott el külföldi - belföldi kongresszusokon, szaklapokban több mint 100 tanulmánya jelent meg.

- Nemzetközi Ortopéd Társaság tagja
- Magyar Traumatológusok Társasága tiszteletbeli tagja
- Erdélyi Múzeum Egyesület tiszteletbeli tagja, 1999 év kitüntette,
- gyógyító - oktató - kutató munkájáért „Marosvásárhely neves személyisége 2001” címet, oklevelet nyert.

Családi kép Száva Antal, neje szül. Fejér Ilona, gyermeke Antal és János Zoltán

Felesége: ORBÓK ÉVA MÁRIA (*Szatmár, 1921 – †Marosvásárhely, 2007), doktori címet a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem bölcsész karán szerez

Házasságkötés: 1948, 1949-től Vásárhelyen tartózkodnak

Gyermekeik:

(12.g.2.1) Katalin Mária (*Marosvásárhely, 1948) - orvos

(12.g.2.2) György Dániel (*Marosvásárhely, 1955) - sebész orvos

(12.h) Ida (*1873 – †1873)

(12.i) Matild (*1877 – †1883)

Felhasznált irodalom:

dr. Száva Tibor Sándor: *Szépvízi magyar-örmények nyomában*, Palatia, 2003, 211, 219.

Adatközlő: dr. Száva György Dániel

Dr. Száva János Zoltán katonatársaival – 1944-45

Dr. Száva János – Zoltán, Száva András János, Száva Dániel Tamás, dr. Száva György Dániel, és az unoka Száva Máttyás János

Zentralblatt für Chirurgie (első csigolyaműtét) - Száva professzor műtét közben, Dr. doc. Tibor Maros, dr. Cornel Ciugudean

FEJÉR CSALÁD

FEJÉR ISTVÁN (*Csíkszépvíz, 1811 – †Csíkszépvíz, 1874) - jómódú kereskedő
 Apa neve: PÉTER FEJÉR JÁNOS, anya neve: SZEKULA MARGIT

Felesége: ANTALFFI KATALIN (*Erzsébetváros, 1823 – †Csíkszépvíz, 1891)

Házasságkötés: 1843

Gyermekek:

(1) **Margit** (*1846 – †1929)

(2) **János** (*1847 – †1850)

(3) **Manó** (*1849 – †1910)

(4) **István** (*1851 – †1914)

(5) **János** (*1852 – †1933)

(6) **Dr. Antal** (*1854 – †1915)

(7) **Sándor** (*1858 – †1931)

(8) **Jakab** (*Csíkszépvíz, 1856 – †Csíkszépvíz, 1937) - kereskedő

Felesége: JÁNOSSY ELVIRA (*1866 – †Székelyudvarhely, 1951)

Házasságkötés: 1887

Gyermekeik:

(8.a) **Jenő** (*Csíkszépvíz, 1887 – †Csíkszépvíz, 1910) - papnövendék Gyulafehérváron

(8.b) **Gerő** (*Csíkszépvíz, 1893 – †Bécs, 1915 – Szépvízen temették) – orvosnövendék. Az I. világháború idején a Cs. és Kir. 51.gyalogezred hadapródjelöltje, Orosz-Lengyelországban Radomnál megsebesül, bécsi hadikórházban hal meg, Szépvízen temették.

(8.c) **Júlianna** (*Csíkszépvíz, 1893 – †Csíkszépvíz, 1993)

(8.d) **István**: (*Csíkszépvíz, 1909 – †Marosvásárhely, 2002 - Csíkszépvízen temették)

Tanulmányai befejezése és a II. világháború után, 1945-től Ausztriában él, Klagenfurtban törvényszéki bírósági tanácsos. 2000-ben hazatér, Marosvásárhelyen, unokahúga (Dajbukát Veronika)

gondozásában él haláláig.

(9) **Anna** (*1861 – †1863)

(10) **Irma** (*1862 – †1932)

(11) **Katalin** (*1863 – †1935)

(12) **Gerő** (*Csíkszépvíz, 1869 – †Csíkszépvíz, 1958), latin szert. prelátus kanonok. Gyulafehérváron teológiát végez, 1891-ben szentelik pappá, székesegyházi kanonok Gyulafehérváron, nyugdíjazása után hazatér Szépvízre, örmény tárgyú versfordításait Szongott K. közli az *Armenia*-ban.

(13) **Izsák** (*1872 – †1872)

(14) **Mihály** (*1872 – †1963)

Felhasznált irodalom:

Dr. Száva Tibor Sándor: *Gyergyói és Szépvízi Magyarörmények nyomában,*

Fejér Jakab

dr. Fejér Gerő prelátus kanonok

Fejér Jenő

dr. Fejér István

DÁJBUKÁT CSALÁD

DÁJBUKÁT DÁVID (*Csíkszépvíz, 1886 – †Székelyudvarhely, 1954 – Székelyudvarhelyen temették) - kereskedő, erdőbirtokos

Apa neve: DÁJBUKÁT DÁVID, anya neve: DÁVID KATA

Első felesége: FEJÉR MÁRIA (*Csíkszépvíz, 1892 – †Csíkszépvíz, 1932)

Gyermekeik:

(1) **Mária** (*1913 - †1916)

(2) **Mária** (*1920 - †1997)

(3) **Sarolta** (*1916 - †1969)

(4) **Ilona** (*1923 - †2003)

(5) **Rozália** (*1918- †2003)

(6) **Elvira** (*1918- †2003)

(7) **Éva Anna** (*1928-)

Második felesége: FEJÉR JÚLIANNA (*Csíkszépvíz, 1893 – †Galócás, 1993), Szépvízen temették.

Házasságkötés: 1933

Gyermekek:

Dájbukát Dávid és második felesége Fejér Julianna

Kozma Istvánné szül. Dájbukát Veronika, lánya Mária Imola, unokája Renata

(8) **Veronika** (*Segesvár, 1934 – †Marosvásárhely, 2011, Szépvízen temették). Tanulmányait Kolozsváron a „Marianum” katolikus gimnáziumban kezdte, majd Székelyudvarhelyen érettségizett 1956-ban. 1959-től a Galócási Faipari vállalat főkönyvelője volt, nyugdíjazásáig, 1990-ig.

Férje: KOZMA ISTVÁN (*Gelence, 1922)

Házasságkötés: 1959

A család 1990 után Vásárhelyre költözik (Salistei u., 15 szám) családi házba, özv. Kozma István ma is ebben a házban él. Az 1949-es államosítás a családot megfosztja javaitól, Székelyudvarhelyre, kényszerlakhelyre költöztetik őket. Dajbukát Dávid ott hal meg.

Gyermekek:

(8.a) **Mária Imola** (*Galócás, 1962) – orvos

Adatközlő: Dr. Budan Mária Imola

Kozma István és felesége Dájbukát Veronika

Harmath István alkotását választották

Lezárult a Bethlen Gábor szobor-pályázat

Négy alkotással neveztek be a Marosvásárhelyen meghirdetett Bethlen Gábor-szobor-pályázatra, a szakmai bizottság pedig a január 25-i szavazáson Harmath István székelyudvarhelyi szobrászművész alkotása mellett döntött, ezt fogják majd felállítani a megyeszékhelyen – jelentette be a pénteki sajtótájékoztatón dr. Vass Levente, a marosvásárhelyi RMDSZ elnöke és Kali István ügyvezető alelnök.

Vass Levente kifejtette, a hónap elején tájékoztatták a közvéleményt, hogy bár január 15-én járt le a határidő, január 9-ig a Bethlen Gábor-szobor-pályázatra csupán egyetlen makettel neveztek be. Végül a határidő lejártáig négy pályázat érkezett be, kettő ezek közül már előzőleg részt vett egy Marosvásárhelyen szervezett elbíráláson, továbbá két szebeni művész is benyújtotta a pályázatát. A szövetség városi elnöke elmondta, egy marosvásárhelyi művészekből, alapítványok vezetőiből, valamint önkormányzati tanácsosokból álló szakmai bizottságot hoztak létre konzultációs céllal, és ez a január

25-i szavazáson Harmath István szobrászművész munkája mellett tette le a voksát, a 13 tagú bizottság hét tagja Harmath István alkotására, hat pedig Deák Árpádera szavazott.

– Nagyon fontosnak tartom a marosvásárhelyi magyar közösség szempontjából, hogy 2018-ban felállítsuk a Bethlen Gábor-szobrot a város közterén, és hogy az RMDSZ kezdeményezésére a felállításához szükséges összegeket a város idei költségvetésében is előirányozzák – hangsúlyozta Vass Levente.

*Menyhárt Borbála Fotó: Nagy Tibor
2018. január 28.*

Dr. Jakubinyi György püspök Szamosújváron

Vikol Kálmán vezényelte XVI. kerületi Corvin Kórus műsora a Világosító Szent Gergely ünnepségen, Zuglóban 2018. május 12-én. Cikk a 17. oldalon.

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.
Postacím: 1251 Budapest, Pf. 70. **Tel/fax:** 06(1) 201-1011

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007
Elnök: dr. Issekutz Sarolta

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK – füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület kéthavonta megjelenő kiadványa

A kiadványt támogatja:
 és a Fővárosi Örmény
 Önkormányzat

Nyilvántartási szám: CE/13136-3/2017

Felelős főszerkesztő és kiadó: **dr. Issekutz Sarolta**

Munkatársak: Dr. Sasvári László, dr. Issekutz Sarolta, Bálintné Kovács Júlia (Koloszvár)

Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel/Fax.: (1) 201-1011

Lapzárta: minden páratlan hónap első hétfőjén!

Tördelés: Harsáczki György

Nyomdai munkák: Pannónia Nyomda Kft.